ССР Давлат китоб палатаси
Инв. №
17 АПР 1985

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 87 (19. 163). ● 1985 йил 13 апрель, шанба ● Баҳоси 3 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси навбатдаги мажлисида мамлакатда кўкламги экишга тайёргарлик ва унинг бориши тўғрисида министрлардан В. К. Месяц, Н. Ф. Васильев ва Госкомсельхозтехника раиси Л. И. Хитруннинг ахборотларини тинглади.

Мажлисда қайд этиб ўтилганидек, бу йил вужудга келган об-ҳаво шароитлари кўкламги дала ишларини зўр уюшқоқлик билан энг кўп куч-ғайрат сарфлаб қисқа муддатларда ўтказишни талаб этади. Шундай шароитда кўкламги экиш ишларини моддий-техника билан таъминлашга оид барча масалаларни аниқ-пухта ҳал этиш, агросаноат бирлашмаларининг, колхозлар, совхозлар ва илмий муассасалар ходимларининг уюштирувчилик ролини ошириш, илғор тажрибадан актив фойдаланиш зарур.

Сиёсий бюро министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, маҳаллий партия, совет ва хўжалик органларининг зиммасига мавжуд камчиликларни бартараф этиш чораларини кўриш, кўкламги экиш ишларини ўз вақтида ва сифатли ўтказиш масалаларини оператив равишда ҳал этиш, ташкилотчилик ва оммавий-сиёсий иш савиясини ошириш, интенсив деҳқончилик системалари, бригада пудрати ва хўжалик ҳисоби изчиллик билан жорий этилишига қатъият билан эриша бориш, деҳқонларнинг социалистик мусобақасини яна ҳам кенгроқ авж олдириш мажбуриятини юклади.

(Давоми учинчи бетда).

КПСС Марказий Комитети 1985 йил 1 Май ЧАҚИРИҚЛАРИ

1. Яшасин 1 Май — Меҳнаткашларнинг халқаро бирдамлик куни!

2. Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Яшасин пролетар, социалистик интернационализми!

3. Яшасин мангу барҳаёт революцион таълимот — марксизм-ленинизм!

4. Коммунистик ва ишчи партияларга қардошлик саломи!

Бутун дунё коммунистларининг бирлиги ва жипслиги мустаҳкамланаверсин!

5. Социалистик мамлакатларнинг халқларига қардошлик саломи!

Яшасин социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг бирлиги, ҳамкорлиги ва жипслиги, уларнинг социализм ғалабаларини, ер юзида тинчликни мустаҳкамлаш ва ҳимоя қилиш йўлидаги қатъий азму қарори!

6. Мустамлакачилик зулмидан озод бўлган ва социалистик ривожланиш йўлини танлаб олган халқларга қардошлик саломи!

7. Мустақиллик ва социал янгиланиш йўлидан бораётган ривожланаётган мамлакатларнинг халқларига қардошлик саломи!

8. Капиталистик мамлакатларнинг ишчилар синфига қардошлик саломи!

9. Жаҳон социализми, халқаро пролетариат ва миллий озодлик ҳаракати иттифоқи мустаҳкамланаверсин!

10. Озодлик, демократия ва социализм учун курашиб, фашист зиндонларида азоб чекаётган кишиларга қардошлик саломи!

Империализм ва реакция тутқинларига озодлик!

11. Жаҳон халқлари! Империалистик агрессия ва зўравонлик сиёсатига қарши, Осиё, Африка ва Лотин Америкасида кескинлик ҳамда танг вазиятлар манбаларини тугатиш учун қатъият билан курашингиз!

12. Империализмга, мустамлакачилик ва иркчиликка қарши, сиёсий ва иқтисодий мустақилликни мустаҳкамлаш учун курашаётган Африка халқларига қардошлик саломи!

Намибия халқига озодлик! Жанубий Африкада шармандали апартеид системаси тугатилсин!

13. Империализм ва реакцияга қарши, тинчлик ва ўз мамлакатларининг демократик ривожланиши учун курашаётган Лотин Америкаси халқларига қизғин салом!

Жаҳон халқлари! АҚШнинг Никарагуага қарши агрессив ҳаракатлари тўхтатилишини талаб қилингиз!

14. Араб мамлакатларининг халқлари! Исроил агрессияси ва империализм ҳукмронлигига қарши курашда ўз сафларингизни жипслаштирингиз!

Яқин Шарқда мустаҳкам ва адолатли тинчлик бўлсин!

15. Жаҳон халқлари! Исроил қўшинлари босиб олинган барча араб ерларидан олиб чиқиб кетилишига, араб мамлакатларининг ишига империалистларнинг аралашуви тўхтатилишига эришингиз!

Фаластинлик араб халқининг адолатли кураши билан бирдамликни мустаҳкамлангиз!

16. Европа мамлакатларининг халқлари! Ғарбий Европанинг Америка империализми ракета-ядро плацдармига айлантирилишига қарши курашни кучайтирингиз!

Европада тинчлик, хавфсизлик ва ҳамкорлик қарор топсин!

17. Осиё мамлакатларининг халқлари! Империализмга, янги мустамлакачилик ва гегемонизмга қарши, тинчлик ва хавфсизлик учун курашингиз!

Осиё тинчлик, ишонч ва ҳамкорлик қитъаси бўлиб қолсин!

18. Жаҳон халқлари! Жаҳон ядро уруши хавфини йўқотиш учун, космосда қуролланиш пойгасининг олдини олиш ва ер юзида бу пойгани тўхтатиш учун курашни кучайтирингиз!

Ядро қуролларининг тамомила тугатилишига эришингиз!

19. Жаҳон халқлари! Империализм, милитаризм ва реваншизмнинг агрессив кирдикорларига қарши қатъий кураш олиб борингиз! Урушга қарши ҳаракатни кенгайтирингиз ва жипслаштирингиз!

20. Яшасин Совет Иттифоқининг ленинча ташқи сиёсати—халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлигини мустаҳкамлаш, кенг халқаро ҳамкорлик сиёсати!

21. Коммунизм бунёдкори, тинчлик учун матонатли ва изчил курашчи— улуғ совет халқига шон-шарафлар!

22. Коммунистлар! Мамлакатнинг социал-иқтисодий тараққиётини тезлатиш учун, жамият ҳаётининг ҳамма жиҳатларини такомиллаштириш учун умумхалқ курашининг олдинги сафида бўлингиз!

23. Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! КПСС XXVII съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдирингиз!

Жонажон ленинчи партия съездини меҳнатда янгидан янги муваффақиятлар билан нишонлайлик!

24. Совет Иттифоқининг меҳнаткашлари! Фидокорона меҳнат қилиб, Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлангиз! Ишлаб чиқаришни бутун чоралар билан ўстиришга эришингиз, маҳсулот сифатини яхшилангиз!

1985 йил планини муваффақиятли бажарайлик, беш йилликни муносиб равишда туғаллайлик!

25. Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! Ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, меҳнат унумдорлигини ўстириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш учун зўр ғайрат билан курашингиз!

Халқ хўжалигини интенсив ривожлантирайлик!

26. Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! Машина ва ускуналардан яхшироқ фойдаланингиз!

Ишлаб турган ва янгидан ишга тушириладиган қувватларни тўла ўзлаштирингиз!

27. Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! Омилкор хўжайинлар бўлингиз, моддий ресурсларни тежаш учун курашингиз!

1985 йилда тежалган материал, хом ашё ва ёқилғи билан камида икки кун ишлаб берайлик!

28. Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! Иқтисодий, социал ва тарбиявий вазифаларни ҳал этиш учун меҳнат коллективларининг ҳуқуқларидан тўлароқ фойдаланингиз! Уюшқоқлик ва интизомни бутун чоралар билан оширингиз!

29. Халқ контролерлари! Хўжасизлик, исрофгарчиликка қарши, совет жамияти ҳаётининг ҳамма соҳаларида тартибни мустаҳкамлаш учун зўр матонат билан курашингиз!

30. Ёқилғи-энергетика комплексининг ходимлари! Нефть, газ, кўмир қазиб чиқаришни, электр ва иссиқлик энергияси ҳосил қилишни кўпайтирингиз!

Энергетика программасини бажариш учун зўр ғайрат билан курашингиз!

31. Металлурглар! Мамлакатнинг металлга бўлган эҳтиёжларини пухта таъминлангиз!

Тежамли, ғоят сифатли металл маҳсулоти ишлаб чиқаришни кўпайтирингиз!

32. Машинасозлар! Янги машина ва ускуналар ишлаб чиқаришни жадаллаштирингиз, техниканинг пухталигини оширингиз!

Халқ хўжалигининг барча тармоқларини техника билан қайта қуроллантиришни таъминлангиз!

33. Химия саноати ходимлари! Халқ хўжалиги ва аҳолининг химия маҳсулотлари ҳамда материалларига эҳтиёжини тўла таъминлаб турингиз!

34. Саноат ходимлари! Аҳоли учун юқори сифатли моллар ишлаб чиқаришни кўпайтирингиз! Совет кишиларининг ортиб бораётган талаб-эҳтиёжларини тўлароқ ҳисобга олингиз, молларнинг хилини янгилашни жадаллаштирингиз!

Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш—халқ хўжалиги барча тармоқларининг ишидир!

35. Транспорт ва алоқа ходимлари! Юкларни узлуксиз ташишга, аҳолига хизмат кўрсатишнинг юксак маданиятига эришингиз!

36. Қурувчилар ва монтажчилар! Капитал қурилиш самарадорлигини оширингиз!

Тежамли ва сифатли, замонавий техника асосида қурингиз! Ишга тушириладиган объектларни юксак сифатли қилиб ва ўз вақтида топширингиз!

37. Агросаноат комплекси ходимлари! Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлашни жадаллаштирингиз! Мамлакатнинг озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалик хом ашёси билан пухта таъминланишига эришингиз!

Озиқ-овқат программасини бажариш учун зўр ғайрат билан курашингиз!

38. Колхозчилар, совхозларнинг ходимлари! Деҳқончиликнинг илмий асосланган системасини актив жорий этингиз! Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши барқарорлигини ошириш учун мелиорация имкониятларидан тўлароқ фойдаланингиз!

Дон, техника экинлари ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосили етиштиришни кўпайтирингиз!

Кўкламги дала ишлари аниқ ташкил этилсин ва юксак сифатли бўлсин!

39. Қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари! Чорвачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлангиз, унинг маҳсулдорлигини оширингиз!

Гўшт, сут, тухум, жун етиштиришни кўпайтирингиз!

40. Савдо, умумий овқатланиш, маиший ва коммунал хизмат ходимлари! Меҳнат сифати ва маданиятини оширингиз, аҳолининг ҳар хил хизмат турларига ортиб бораётган талаб-эҳтиёжларини тўлароқ қондирингиз!

41. Совет олимлари! Илмий тадқиқотларни бутун чоралар билан ривожлантирингиз, уларнинг самарадорлигини оширингиз! Фан ютуқларини практикага жорий этишга қўшадиган ҳиссангизни кўпайтирингиз!

42. Идеология фронти ходимлари! Омма ўртасида партия ғояларини зўр эътиқод билан пропаганда қилингиз, ривожланган социализм жамияти ютуқларини чуқурроқ ва ёрқинроқ кўрсатиб берингиз! Империалистларнинг қўпорувчилик пропагандасини актив фош қилингиз!

Идеология иши — бутун партиянинг, ҳар бир коммунистнинг ишидир!

43. Адабиёт ва санъат арбоблари, маданият ходимлари! Коммунистик ғоявийлик, партиявийлик ва халқчиллик байроғини баланд кўтариб борингиз!

Турмуш ҳақиқатини, юксак коммунистик идеалларни қарор топтирадиган асарлар яратингиз!

44. Халқ маорифи ходимлари! Ёш авлодни ўқитиш ва коммунистик руҳда тарбиялашни такомиллаштирингиз! Мактаб ўқувчиларига ижтимоий фойдали меҳнатга муҳаббатни сингдирингиз!

Умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишда актив қатнашингиз!

45. Соғлиқни сақлаш ходимлари! Аҳолига медицина хизмати кўрсатишни такомиллаштирингиз! Даволаш ва санитария муассасаларининг иш маданиятини оширингиз!

46. Физкультурачилар ва спортчилар! Совет спортининг муваффақиятларини кўпайтирингиз! Физкультура ҳаракатининг оммавийлигини юксак даражага кўтарингиз!

Физкультура халқ сиҳат-саломатлигига хизмат қилсин!

47. Яшасин ҳокимиятнинг чинакам демократик органлари — халқ депутатлари Советлари!

Советлар мамлакатининг гражданлари! Давлат ва жамоат ишларини бошқаришда, социалистик демократияни янада ривожлантиришда актив қатнашингиз!

48. Совет касаба союзлари! Меҳнаткашларнинг меҳнат ғайрати ва ижодий ташаббускорлигини бутун чоралар билан ривожлантирингиз, уларнинг меҳнат қилиш, турмуш ва дам олиш шароитларини муттасил яхшилашга эришингиз!

Яшасин бошқариш мактаби, хўжалик юритиш мактаби, коммунизм мактаби бўлган совет касаба союзлари!

49. Яшасин Коммунистик партиянинг жанговар ёрдамчиси ва ишончли резерви, совет ёшларининг илғор отряди — Ленин комсомоли!

50. Йигит ва қизлар! Билимларни, маданиятни, касб маҳоратини сабот билан эгаллангиз! Коммунистик партия ва совет халқининг революцион, жанговар ва меҳнат анъаналарини кўпайтирингиз!

Ленинча яшаш, ишлаш, курашишни ўрганингиз!

51. Йигит ва қизлар! Халқлар ўртасида империализмга қарши бирдамлик, тинчлик ва дўстликни мустаҳкамлангиз! Ёшлар ва студентларнинг Москвада ўтказиладиган XII Жаҳон фестивалига тайёргарликда актив қатнашингиз!

52. Шонли ветеранлар, ёшларнинг мураббийлари! Ўз билимингиз, бой ҳаётий тажрибангиздан ёш авлодни баҳраманд этинг!

Йигит ва қизларни юртимизнинг оташин ватанпарварлари, Ленин иши учун, коммунизм учун фидокорона курашчилар қилиб тарбиялангиз!

53. Советлар мамлакатининг хотин-қизлари! Ишлаб чиқаришда ва ижтимоий ҳаётда актив қатнашингиз!

Оналарга шон-шарафлар!

Бутун Ер юзининг болалари тинч ва бахтиёр бўлсин!

54. Совет жангчилари! Жанговар ва сиёсий тайёргарликни такомиллаштирингиз!

Совет халқининг тинч меҳнатини, социализмнинг тарихий ғалабаларини сергак туриб, пухта қўриқлангиз!

Яшасин СССРнинг шавкатли Қуролли Кучлари!

55. Яшасин совет халқи Улуғ Ватан урушида қозонган Ғалабанинг 40 йиллиги!

Улуғ Ватан урушида жаҳоншумул-тарихий ғалабага эришган совет жангчилари, партизанлар ва подпольечилар, мамлакат ичкариси меҳнаткашларининг сўнмас жасорати халқ хотирасида абадий сақлансин!

Социалистик Ватанимизнинг озодлиги ва мустақиллиги учун курашда ҳалок бўлган кишиларга абадий шон-шарафлар!

56. Яшасин ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва халқ зиёлиларининг мустаҳкам иттифоқи!

57. Яшасин жамиятимиз кучларининг ҳаётбахш манбаи — Совет Иттифоқи халқларининг бузилмас интернационал бирлиги ва қардошларча дўстлиги!

58. Яшасин Совет Иттифоқи Коммунистик партияси! Партия халқ билан бирлиги туфайли кучлидир! Халқ партия билан бирлиги, партиянинг раҳбарлиги туфайли кучлидир!

59. Яшасин улуғ Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи!

60. Ленин байроғи остида, Коммунистик партия раҳбарлигида — коммунистик бунёдкорликда янги ғалабалар сари, олға!

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети

ТАШАББУСКОРЛИК, УЮШҚОҚЛИК, САМАРАДОРЛИК

КПСС Марказий Комитетида М. С. Горбачев, Г. В. Романов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, Е. К. Лигачев, Н. И. Рижков ўртоқлар саноат бирлашмалари ва корхоналарининг, колхоз ва совхозларнинг, ишлаб чиқариш бригадаларининг раҳбарлари билан, мутахассислар ва олимлар билан учрашганликлари илгари хабар қилинган эди.

Қуйида ўртоқ М. С. Горбачев нутқининг баёни ва учрашув тўғрисидаги ҳисобот эълон қилинади.

М. С. ГОРБАЧЕВ нутқи

Ҳурматли ўртоқлар! Сизларни КПСС Марказий Комитетида самимий табриклашга ижозат бергайсизлар. Биз ўз олдимизда турган ишлаб чиқариш-иқтисодий ва социал вазифаларни — кечиктириб бўлмайдиган вазифаларни ҳам, шунингдек истиқболдаги вазифаларни ҳам қандай қилиб яхшироқ ҳал этиш хусусида сизлар билан маслаҳатлашиб олиш; ҳеч кечиктирмасдан ҳал этиш лозим бўлган масалаларни ҳамда идрок этиш ва пухта ишлаб чиқишни талаб этаётган масалаларни кўриб чиқиш учун шу учрашувни ўтказишга қарор бердик.

Мамлакатимиз масъулиятли даврда яшаб турибди, ҳамма жойда КПССнинг навбатдаги XXVII съездига тайёргарлик авж олиб бормоқда. Бу катта ишлар қилинадиган ва муҳим қарорлар қабул этиладиган, эришилган натижалар атрофлича таҳлил этилиб, реалистик баҳоланадиган, олға томон қилаётган ҳаракатимизга ҳалақит берувчи тўсиқларни аниқлайдиган ва бартараф этадиган даврдир. Бу давр қизғин меҳнат ва дадил фикр билан тўлиқ бўлиши, одамларнинг ташаббуси ва ижодига кенг имконият очиб бериши керак. Ҳозир ишдаги уюшқоқликни ошириш, дадил ва узлуксиз социал-иқтисодий ривожланишни таъминлаш, олға ҳаракатимиз суръатларини жадаллаштириш учун жамики куч ва резервларни сафарбар қилиш лозим.

Сизлар ишлаб чиқаришга бевосита раҳбарлик қилаяпсизлар, меҳнаткашлар орасида ишлаяпсизлар, партия билан ҳукуматнинг кўрсатмалари ва қарорларини амалий равишда турмушга татбиқ этаяпсизлар. Сизлар орттирган тажриба ва билимлар хўжалик юритишнинг кучли ва заиф жиҳатлари ҳақида, ишда халақит бераётган, самарадорликни оширишга тўсқинлик қилаётган тўғаноқлар ҳақида чуқур ва аниқ-равшан фикр юритиш имконини беради. Ҳар бир корхонадаги, ҳар бир меҳнат коллективидаги, қолаверса умуман социалистик хўжалигимиздаги резервларни тўла-тўкис сафарбар қилиш учун нималарни ва қандай қилиб тўғрилаш ёки ўзгартириш кераклигини эшитмоқчимиз.

Ҳозирги босқичда кўпгина мураккаб вазифаларни айни бир вақтда ҳал этишга тўғри келмоқда. Яқин вақт ичида ҳал этилиши лозим бўлган вазифалар ҳақида гапирадиган бўлсак, бунда гап 1985 йилги планни ва умуман беш йиллик планни муваффақиятли бажариш ҳақида бормоқда. Бу йил мураккаб бошланди: турли сабаблар— ҳам объектив, ҳам субъектив сабаблар таъсир қилди. Қиш жуда қаттиқ келганини ҳам эътиборга олмасдан бўлмайди, албатта. Бироқ очиғини айтганда, биринчи кварталнинг якунлари бизни қаноатлантира олмайди, бу якунларга уюшқоқсизлик, баъзан беғамлик, айрим жойларда эса масъулиятсизлик ҳам кўп жиҳатдан таъсир қилди. Ҳозирги бош вазифа қолоқликни тугатишдан, бой берилган имкониятларнинг ўрнини тўлдиришдан, планда белгиланган ҳамма режаларни бажаришдан иборат.

Шу беш йилликда биз қилаётган ҳаракат суръатлари етарли эмаслигини анализ кўрсатиб турибди. Биз суръатларни оширишимиз ва анчагина кўтаришимиз лозим. Бу вазифани эса ҳеч кечиктирмай ҳал қилиш керак. Вақтни беҳуда ўтказиб бўлмайди. Мамлакатнинг социал-иқтисодий тараққиёти, унинг мудофаа қобилияти мустаҳкамланиши, совет кишиларининг турмуши яхшиланиши бу вазифаларни нақадар муваффақиятли ҳал этишимизга боғлиқ бўлади.

Истиқбол вазифаларига келганда шуни айтиш керакки, бунда ишлаб чиқаришни интенсивлаш изларига қатъият билан ўтказиш, унинг структурасини яхшилаш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, маҳсулот сифатини анча ошириш, хўжалик механизмини ва умуман бошқарувни янада такомиллаштириш масалалари биринчи ўринга чиқиб бормоқда.

Биз шундай қилишимиз керак, бундан бошқа йўл йўқ. Биз ғойибдан мўъжиза бўлишига умид қила олмаймиз. Ишчидан тортиб министргача, инженердан тортиб академиккача ҳар бир киши зўр ғайрат ва ташаббускорлик билан, виждонан ва ҳалол ишлаши керак. Кадрларнинг масъулиятини, уюшқоқликни, интизомни қатъият билан кўтариш лозим. Бу ишлар оғизда эмас, балки амалда қилинадиган бўлсин. Мустаҳкам интизомни кенг маънода тушуниш керак. Бу интизом юксак ишлаб чиқариш маданиятини ҳам, маҳсулот сифатининг даражасини бевосита белгилаб берадиган қаттиқ технология интизомини ҳам, корхоналар маҳсулот етказиб бериш планларини аниқ бажаришини ҳам, ва албатта, меҳнат интизомини ҳам ўз ичига олади. Оқибат натижада ҳамма нарса одамларга, раҳбар кадрларга, ҳаммамизга нисбатан юксак талабчанликдан бошланади, ўртоқлар.

Ишни пухта, уюшқоқлик билан ташкил этиш, резервлардан фойдаланиш масалалари кундалик фаолиятимизда ҳам, истиқбол вазифаларини ҳал этиш чоғида ҳам диққат марказида туриши керак. Ҳозирги вақтда мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг ўн иккинчи беш йилликка ва 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган асосий йўналишлари лойиҳасини тайёрлаш иши ниҳоясига етказилмоқда. Гарчи бу лойиҳа узоқ даврни ўз ичига олса ҳам, янги беш йиллик ҳар жиҳатдан бурилиш нуқтаси бўлиб қолиши лозим.

Бу беш йиллик эса яқинлашиб қолди. Шаҳар ва қишлоқдаги ҳар бир коллектив ҳозирдаёқ ўзининг беш йиллик планларини ишлаб чиқар экан, мавжуд резерв ва имкониятларни бу планларга асос қилиб олиши, белгиланган режаларни амалга ошириш учун зарур тадбирларнинг ҳаммасини кўзда тутиши муҳимдир.

Биринчи галда ўз ихтиёримиздаги ҳамма нарсалардан имкони борича унумли фойдаланиш муҳимдир. Мамлакатимиз социал-иқтисодий тараққиётнинг юксак чўққиларига чиқди, олға томон муваффақиятли ҳаракат қилишни таъминлайдиган салмоқли иқтисодий потенциал вужудга келтирилди. Фақат бир иш: ҳозирнинг ўзида мавжуд бўлган нарсалардан чинакамига фойдаланишнинг ўзи билангина халқ хўжалигидаги ишларнинг аҳволини анча яхшилашга эришиш мумкинлигини турмуш кўрсатиб турибди. Корхоналарда тартибни мустаҳкамлаш ва бўшангликка қарши кураш, яхши меҳнат маромини таъминлаш ҳисобига меҳнат унумдорлиги анча тезроқ ошаётганлигини ва маҳсулот сифати кўтарилаётганини, фаолиятнинг бошқа ҳамма натижалари яхшиланаётганлигини кўрсатувчи мисоллар кўп.

Маҳсулотнинг сифати, унинг техника даражаси тўғрисидаги, уни қандай қилиб қатъиян ошириш ҳақидаги масалани алоҳида ажратиб кўрсатмоқчиман. Нега шундай бўляпти: корхона эскирган, техника даражаси паст, маҳсулотни, аҳолига манзур бўлмайдиган халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқарса-ю, нечун нормал яшайди ва ҳатто равнақ топаверади? Хўжалик механизмимиз бундай ҳодисаларга йўл қўймоқда. Бу аҳволни қандай қилиб ва имкони борича тезроқ яхшилаб олиш мумкин?

Қатъий чоралар кўриш керакка ўхшайди: кимки замонавий талаблар даражасида маҳсулот ишлаб чиқараётган бўлса, у маънавий ва моддий афзалликка эга бўлиши керак. Башарти корхона узоқ вақтгача ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг юксак истеъмол сифатларига эришмаса, уни янгиламаса, бу нарса ходимларнинг, айниқса, меҳнат коллективлари раҳбарларининг моддий

(Давоми иккинчи бетда).

ТАШАББУСКОРЛИК, УЮШҚОҚЛИК, САМАРАДОРЛИК

(Боши биринчи бетда).

аҳволига муқаррар равишда таъсир қилиши лозим. Ишга бундай ёндашишнинг мақбуллигига ҳеч қандай эътироз бўлмаса керак. Демак, сўздан амалий ишга ўтиш зарур.

Яна бир муҳим проблема — иқтисодий тежашни кучайтиришдан, исрофгарчиликка қарши курашишдан, меҳнат коллективи ихтиёридаги ҳамма нарсалар — станоклар, асбоб-ускуналар, ерлар, бошқа моддий ва молиявий ресурслардан оқилона фойдаланишдан иборат. Биз ҳозир ҳам, келгусида ҳам бу ресурсларнинг анчагина кўпайишига умид боғлашимиз мумкин ҳам, лозим ҳам эмас. Гарчи айрим кишилар ривожланишнинг бундай самарасиз йўлига одатланиб қолган бўлса ҳам, аммо шундай умидлардан қатъиян воз кечиш керак.

Ишни қайта қуриш, хом ашё ва қувватларнинг муайян бирлигидан кўпроқ пировард маҳсулот олишга интилиш, меҳнат сарфини қатъият билан қисқартириш зарур. Мана шу амалда ишлаб чиқаришни интенсивлаш бўлади. Ҳозир ҳар бир раҳбар, ҳар бир хўжалик ходими, ҳар бир меҳнат коллективи шундай фикр юритиши ва ҳаракат қилиши лозим.

Айтилган гапларнинг ҳаммаси қишлоқ хўжалигига ҳам тўла-тўкис тааллуқлидир, биз бу соҳага жуда катта эътибор бериб келдик ва бераверамиз. Қишлоққа катта капитал маблағ ажратилмоқда, колхоз ва совхозларнинг техника билан таъминланиши кўпаймоқда. Харид нархлари оширилганлиги уларнинг молиявий-иқтисодий аҳволи мустаҳкамланишига кўмаклашди. Мана шуларнинг ҳаммаси муайян натижалар бермоқда, бироқ кўпгина хўжаликларда ердан, меҳнат ресурслари ва моддий ресурслардан ҳамон оқилона фойдаланилмаяпти. Шу муносабат билан колхоз ва совхозларнинг ишидаги самарадорликни, агросаноат комплекси барча бўғинларининг ўзаро масъулиятини ошириш, планлаштириш ва бошқарувни такомиллаштириш, иш вақтидан, бутун ёруғ кундан яна ҳам тўлиқроқ фойдаланиш жиддий эътиборга сазовордир.

Хўжалик механизмини, бошқарувни такомиллаштириш тадбирларини меҳнат коллективларининг активлиги ва ташаббускорлигини ҳар томонлама ривожлантиришга қаратиш муҳимдир. Биз энг асосий соҳалар бўйича марказлаштирилган планлаштиришни мустаҳкамлаш билан бирга корхоналарнинг ҳуқуқларини бундан буён ҳам кенгайтиришни, чинакам хўжалик ҳисобини жорий этишни ва шу асосда умуман коллективнинг ҳам, шунингдек ҳар бир ходимнинг ҳам пировард меҳнат натижалари учун масъулиятини ҳамда манфаатдорлигини оширишни назарда тутаяпмиз. Иқтисодий эксперимент ҳам ана шунга қаратилган.

Хўжалик юритиш системаси шундай йўлга қўйилиши кераки, ҳар бир коллектив, ҳар бир меҳнаткаш ижтимоий ишлаб чиқаришдаги, унинг самарадорлигини оширишдаги ўз қобилияти ва имкониятларидан тўлиқ фойдаланишга интиладиган бўлсин. Ишлаб чиқариш масалалари билан социал масалалар, давлат, коллектив ва шахс манфаатлари ўзаро қанчалик чамбарчас боғланса, бу вазифалар шу қадар яхшироқ ҳал этиладиган бўлади.

Чамаси, бошқарувнинг ҳар бир даражасида ҳуқуқ ва вазифалар тўғри тақсимланган тақдирда корхоналар ва бирлашмаларнинг чинакам мустақиллиги ҳамда масъулиятига эришиш мумкин бўлади. Агар директор ҳар қандай нарсани ўнлаб муассаса билан келишиб оладиган, ҳамма нарса хусусида бошдан охиригача розиликка эришадиган бўлса, у ҳолда биз мустақиллик вазифасини ҳал эта олмаймиз. Ҳар қандай масаланинг ҳал этилишини марказга олиб келавериш ярамайди. Хўжалик кадрларимизнинг савияси кўпгина проблемаларни ўз жойида бемалол ҳал этиш имконини беради. Бунинг учун фақат уларни чакки ва ортиқча инструкциялар сиртмоғидан халос қилиш, ҳисоботни қатъиян камайтириш, беҳуда қоғозбозликдан қутилиш керак, холос. Бу эса айни вақтда бошқарув аппаратини қисқартиришга имкон беради. Бу гап министрликларга ҳам, Бутуниттифоқ саноат бирлашмаларига ҳам тааллуқлидир.

Кейинги йилларда меҳнат коллективларига кўпгина ҳуқуқлар берилди. Уларнинг ишлаб чиқариш ва социал масалаларни ҳал этишдаги ролини оширишни мустаҳкамлаб берган СССР Қонуни қабул қилинди. Аммо ҳозирча муносиб самара олинаётгани йўқ. Хўш, бериб қўйилган ҳуқуқлардан тўла-тўкис фойдаланишда коллективга нималар халал бераяпти? Қонуннинг имкониятлари меҳнат ғайратини ва социал активликни оширишга, жамият турмушининг демократик нормаларини ривожлантиришга тўла-тўкис хизмат қилиши учун яна нималар қилиш керак? деган савол туғилади.

Қонун меҳнаткашларнинг ишлаб чиқаришни бошқаришдаги ролини, раҳбарларнинг коллектив олдидаги масъулиятини оширишга қаратилган-ку, ахир. Энг актуал ва зарур масалалар ишчиларнинг йиғилишларига қўйилиши, ҳамма поғонадаги раҳбарлар ана шу йиғилишларда ҳисоб бериб туришлари керак.

Чамаси, ҳали ҳамма раҳбар ҳам бундай бурилишга психологик жиҳатдан тайёр эмасга ўхшайди. Кўпларга ҳали агар камроқ маслаҳатлашилса-ю, фақат буйруқ берилса, бу белгиланган мақсадга олиб борадиган осонроқ ва қисқароқ йўлдек кўринади. Аслида эса, ўртоқлар оқил раҳбарлар иш тутаётгандек, коллективга таяниш, унда аҳил ижодий вазиятни вужудга келтириш — олға томон қиладиган ҳаракатимизни жадаллаштирувчи энг асосий омилдир.

Кенгашимизга бригадирлар келишган. Улар қуйи ишлаб чиқариш бўғини раҳбарларининг қарийб икки миллионли отряди вакилларидир. КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукумати уларнинг меҳнатини юксак баҳолайдилар. Бригада меҳнат коллективининг бошланғич ячейкасидир. Муваффақиятли ишлаб чиқариш ва жамоат фаолиятининг пойдевори айни шу ерда яратилади. Демократиямизга қудратли омил бериш калити ҳам мана шу ерда, чунки ишлаб чиқариш, рағбатлантириш, тарбиялашнинг энг катта масалаларини бу ерда коллективнинг ўзи ҳал қила олади. Меҳнаткашларнинг жамият ишларини бошқаришдаги иштирокини кенгайтириш, ўз-ўзини бошқариш асосларини шакллантириш мана шундан бошланади.

Ҳозир кўпчилик бригадалар илғор иш усулига ўтганлар, улар ишлаб чиқариш ва меҳнатни, маънавий ва моддий рағбатлантиришни, меҳнаткашларни тарбиялашни ташкил қилишда ўзларига бериб қўйилган ваколатлардан кенг миқёсда фойдаланмоқдалар. Шу билан бирга меҳнатни ташкил этишнинг бригада формаси ҳамма жойда ҳам муваффақиятли ривожланмаётганлиги маълум. Бригадалар хўжалик ҳисобига секинлик билан ўтказилмоқда. Уларнинг кўпларида меҳнат унумдорлиги суст ошмоқда. Бунга нималар халақит бераётганлигини ва ишларнинг аҳволини яхшилаш учун нималар қилиш кераклигини эшитмоқчимиз.

Умуман, ўртоқлар, биз мана шу ва бошқа етилган муаммолар хусусида ошкора гаплашиб олиш ниятидамиз.

КПСС Марказий Комитетидаги учрашув қатнашчиларининг айтганлари

Учрашув қатнашчилари бажарилган ишлар ва эришилган ютуқларни муносиб равишда қайд этиб ўтиб, шу йилги планни ҳамда бутун ўн биринчи беш йиллик планларини муваффақиятли адо этиш, бой берилган имкониятларни тўлдириш учун қандай восита ва резервларни ишга тушириш кераклигига асосий эътиборни қаратдилар. Кечиктириб бўлмайдиган ва истиқболдаги вазифаларни ҳал этиш чоғида барча меҳнаткашларнинг ташаббускорлиги ва ижодкорлигига кенг имконият очиш тўғрисида гап борди. Сўзга чиққан кишилар, аввало, ҳар бир кишининг қизғин ва виждонан ишлаши кераклигини таъкидлаб ўтдилар.

Меҳнат ва технология интизомини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш — ўсишимизни жадаллаштиришнинг салмоқли резервидир. Учрашувда шундай бир ибратли мисол келтирилди. Минск автомобиль заводида бир неча кун ишлаган комиссия корхона партия ташкилотининг фаолиятини текширди. Табиийки, бу ҳақда барча машинасозлар хабар топди. Шунда улар нимага қодир эканликларини кўрсатишга қарор бердилар: одамлар ана шу кунларнинг бирида уюшқоқлик билан, бир маромда интизомни бузмай меҳнат қилдилар ва меҳнат унумдорлигини 18 процент ошира олдилар. Башарти мана шундай иш режими кундалик қоида бўлиб қолса меҳнат коллективи меҳнат самарадорлигини ўстиришнинг ана шундай резервларига эгадир. Шу кунлар ичида цехлардаги станок ва машиналар сони кўпайгани йўқ-ку, ахир. Бунинг сири шундаки, кишилар меҳнат коллективи тўғрисидаги қонун талаб этганидек иш вақтини зое кетказмадилар, чинакамига меҳнат қилдилар. Қонунда кўзда тутилган мақсадлардан бири умумдавлат планларининг тақдири учун ишчилар, колхозчилар, инженер-техник ходимлар, хизматчилар ўзининг роли ва масъулиятини оширишдан иборат-ку, ахир.

Саратовдаги 3-давлат подшипник заводи созловчиларининг бригадири Н. А. Богатов қуйидагиларни қайд этди.

— Мен заводда пировард натижага қараб ҳақ тўланадиган узлуксиз бригадалар ташкил этиш сарчашмаларида туриш шарафига ҳам муяссар бўлганман. 1965 йилдан буён бригада коллективига раҳбарлик қилиб келяпман. Корхонада маҳсулот ишлаб чиқаришнинг жамики ўсишига меҳнат унумдорлигини ошириш натижаси билангина эришилмоқда.

Бригадирнинг нутқида бир қанча масалалар кўтарилди. Унинг фикрича, меҳнатни ташкил этишнинг бригада формаси тўғрисидаги мавжуд қоида ишни бирмунча қийинлаштирмоқда. Бу қоида ҳатто ишёқмас ходимга ҳам тарифдагидан кам бўлмаган иш ҳақини таъминлаб беришни тавсия этади. Бунинг оқибатида коллектив виждонан ишламаётган ходимларга таъсир ўтказиш асосий воситаларининг биридан маҳрум бўлмоқда.

— Биз, ишчилар, деди сўнгра у, — ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши курашни кучайтириш ҳамда шу социал иллатни жамиятимиз турмушидан йўқ қилиш борасида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида кўриб чиқилган тадбирларни қўллаб-қувватлаймиз ва маъқуллаймиз.

Мутлақо ишламаслик ёки қўл учида ишласа-ю, маошни илғорлар билан баб-баравар олиш имкониятини қидираётган кимсаларнинг ишга виждонан муносабатда бўлмаётганликлари бизни, айниқса, ташвишлантирмоқда. Бизнинг нормал яшаб, меҳнат қилишимизга ҳалақит бераётган текинхўрлар камаймаётганлиги ҳам бизни ташвишга солмоқда. Биз учарлар билан текинхўрларга нисбатан бирмунча қаттиқ чоралар кўриш зарур деб ҳисоблаймиз.

Учрашувнинг кўпгина қатнашчилари барча ходимларнинг ижодий активлигини янада ривожлантириш тўғрисида гапириб, инженерларнинг самара бериши ва обрў-эътиборини ошириш зарурлигини қайд этиб ўтдилар. Жумладан, «Ленинград металл заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси слесарларининг бригадири В. С. Чичеров шу ҳақда гапирди. Ҳозирги пайтда инженерларнинг меҳнатига кўпинча конкрет ижодий ҳисса қўшилганлигини ҳисобга олмай баҳо берилади, бунда ҳали тенглаштирувчилик билан ёндашишга барҳам берилмаган. Техника тараққиётини жадаллаштириш масалалари шу қадар ўткир қилиб қўйилган ҳозирги пайтда мутахассисларнинг меҳнатига ҳақ тўлашни тартибга солиш кераклиги равшан.

Инженер-техник ходимларнинг энг оммавий категорияси — ишлаб чиқариш мастерини олиб кўрайлик. Учрашувда қайд этиб ўтилганидек, ишчиларнинг мураббийси, меҳнат жараёнларининг ташкилотчиси сифатида мастернинг обрў-эътибори ҳали, афсуски, тегишли даражага кўтарилмаган. Эҳтимол мастерлар сонини бир оз қисқартириш, ҳосил бўлган иш ҳақи фонди тежамини кўпроқ ҳажмдаги ишларни бажараётганларнинг маошини кўпайтиришга сарфлаш керакдир, дейишди сўзга чиққан кишилар.

Бир қанча нутқларда меҳнат ресурсларига эга бўлган иш жойлари миқдорини ҳар бир регионда тезроқ мутаносиб ҳолга келтириш лозимлиги тўғрисидаги масала ўртага қўйилди. Иш жойлари ортиқча кўпайиб кетган бир пайтда янги қурилиш билан аввалгидек интенсив шуғулланиб бўлмайди. Ишлаб турган заводлар ва фабрикаларни анча самарадорлик билан реконструкция қилиш, ишлаб чиқаришни янги техника асосида қайта қуроллантириш керак. Масалан, Иваново станоксозлик ишлаб чиқариш бирлашмасида асосий фондларнинг ўсиши тармоқда энг кам бўлгани ҳолда асосий маҳсулотни ўстириш суръатлари умуман станоксозлик саноатидагига қараганда икки ярим баравар юқоридир. Ҳамма гап шундаки, бу ерда капитал маблағларнинг асосий қисми корпуслар қурилишига эмас, балки энг янги машина-ускуналарга сарфланмоқда, улардан тезда жуда яхши самара олинмоқда.

Биз хўжалик юритишнинг бирмунча мукаммал механизмини жорий этганимиз тақдирда ишлаб чиқаришни ўстириш суръатлари ортади. Кейинги йилларда бу соҳада қатъий чоралар кўрилмоқда. 26 саноат министрлиги катта миқёсдаги иқтисодий экспериментни ўтказмоқда. Бироқ учрашув қатнашчилари айтиб ўтишганидек, бу экспериментни чуқурлаштириш ва кенгайтириш керак.

«Уралмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг коллективи икки йилдан буён кенг миқёсли эксперимент шароитида ишлаб келмоқда. Ўтган йили бу бирлашма маҳсулот реализация қилиш планини бажарди, реализация ҳажми 7,8 процент ошди. Бошқа бир асосий кўрсаткич — шартномалар асосида маҳсулот етказиб бериш кўрсаткичини бирлашма тўлиқ уддалай олмади, аммо экспериментгача бўлганига қараганда яхшилади.

Хўжалик юритишнинг янги принциплари планларни синчиклаб пухтароқ ишлаб чиқишга мажбур этмоқда, бригадир, мастердан тортиб, бош директоргача мутахассисларнинг қабул қилинаётган қарорлар сифати учун масъулиятини кучайтирмоқда. Машинасозлар ҳам турдош касб ходимларига, жумладан СССР Госснаби системасининг ходимларига нисбатан талабчанликни кучайтирдилар. Шунга қарамай, бирлашма коллективи ишнинг сифат жиҳатдан янги даражасига чиқиб олди, деб ҳозирча айтиб бўлмайди.

— Планлаштиришда тартиб ўрнатилмас экан, ҳеч қандай моддий манфаатдорлик ишларни тубдан яхшилай олмайди, деб ўйлайман, — дейди «Уралмаш»нинг бош директори Е. А. Варначев. — Биз, машинасозлар, айниқса, Оғир машинасозлик саноати министрлигининг коллективлари истиқболни, маҳсулотимизга бўлган талаб-эҳтиёжни билишимиз керак, бизга ҳажм, номенклатура бўйича, истеъмолчилар учун, капитал маблағ, фонд ҳосил қилувчи нормативлар бўйича бутун беш йилликка мўлжалланган қатъий план зарур.

— Тикувчилар учун эса «қатъий» беш йилликни, узоқ муддатли тиғиз планларни, бунинг устига эришилган даражадан планларнинг ўстирилишини тўғаноқ дейиш мумкин, — деб ҳисоблайди Москва шаҳридаги «Космос» тикувчилик фабрикасининг директори М. П. Будаева. — Масалан, бугун трикотаж кўйлаклар харидоргир бўлса, эртага уларни сотиб олишмайди, чунки ип газлама кўйлаклар модада бўлади. Бу буюмларга бир хил меҳнат сарфланса-да уларнинг қиймати ўртасидаги тафовут тўрт баравардир. Тикувчилар планнинг қиймат кўрсаткичларини бажариш кетидан қувиб, (меҳнат коллективларининг моддий фаровонлиги ана шу кўрсаткичларга боғлиқ) модадан қолган, баъзида эса қиммат турадиган маҳсулотни ишлаб чиқаришга ва шу тариқа касод бозор учун ишлашга мажбур бўлмоқдалар. Шунинг учун ҳам раҳбарларга ишлаб чиқариш тактикаси ва стратегиясини танлаб олишда кўпроқ ҳуқуқ бериш лозим. Харидорларнинг талаб-эҳтиёжлари эса улар учун бу ишда йўл кўрсаткич бўлиб хизмат қилиши лозим.

Бугунги кунда план ва молия органларининг ходимлари баъзида планларнинг сифати учун, айниқса уларнинг ижроси учун жавоб бермаётганликлари ҳам қайд этиб ўтилади. Аммо уларда ҳамма нарсани қонун-қоидага солишга, ҳаётнинг барча ҳодисалари учун мўлжалланган, баъзан жойларда ташаббускорликни бўғадиган йўл-йўриқларни тузишга бўлган мойиллик жуда кучли. Чунончи, эксперимент шартларига кўра, моддий, молиявий ва меҳнат ресурсларидан фойдаланишда корхоналарнинг ҳуқуқлари кенгайтирилган бўлишига қарамай, СССР Молия министрлиги, СССР Госстройи, СССР Давлат банкининг йўл-йўриқлари чиқарилгандан кейин кўп нарса эскичалигича қолиб кетди. Жумладан, ишлаб чиқаришни техника билан қайта қуроллантириш ва реконструкция қилиш учун уни ривожлантириш фондидан фойдаланиш қийинлаштирилди.

Тажрибадан маълумки, ишлаб чиқаришни истеъмолчиларнинг манфаатларига бўйсундириш учун корхоналарни чинакам хўжалик ҳисобига ўтказиш, уларнинг министрликлар ҳамда план органлари билан ўзаро муносабатларини тубдан ўзгартириш лозим.

Норильск кон-металлургия комбинати директори Б. И. Колесниковнинг фикрича, ҳозир кўпгина корхоналар планлаштириш билан бошқарувни марказлаштириш даражаси энг мақбул чегарадан ўтиб кетганлигини ва ҳозирдаёқ халқ хўжалигини ривожлантиришга муайян даражада салбий таъсир этаётганлигини сезмоқдалар. Корхоналар ва бирлашмаларнинг иши кўпчилик — юз ва ундан ҳам кўпроқ кўрсаткичларга мувофиқ қатъий регламентга солиб қўйилган, лекин бу ҳамиша ҳам асосли эмас. Масалан, комбинат ишлаб чиқараётган 28 номдаги маҳсулотнинг атиги 13 хили четга кетмоқда. Аммо министрлик гарчи қолган 15 хил маҳсулот ички истеъмол учун кетаётган бўлса-да, уларни ҳам планлаштирмоқда. Капитал қурилишни бошқариш қанчалик мураккаблаштирилганлигини айтмайсизми. Қонун актларининг ўзигина ўн томга боради. Ҳозирги ҳолда юқоридан ҳомийлик қилиш комбинат коллективининг ташаббусини тўсмоқда, баъзан эса ишга халақит бермоқда.

«Светлана» (Ленинград шаҳри) бирлашмасининг бош директори О. В. Филатов, «Минудобрения» (Воскресенск шаҳри) бирлашмасининг бош директори Н. Ф. Хрипунов, «Полимир» (Новополоцк шаҳри) бирлашмасининг бош директори Л. В. Новожилов ва сўзга чиққан бошқа кишилар корхоналарни тўла хўжалик ҳисобига ўтказиш билан бир қаторда халқ хўжалиги турдош тармоқларини мувофиқлаштиришни яхшилаш мақсадга мувофиқ эканлигини таклиф қиладилар. Масалан, дейишди улар, транспорт министрликларини бирлаштириш, сўнгра — электрон саноати билан приборсозлик саноатини бирлаштириш мақсадга мувофиқдир. Фан-техника тараққиётининг штаблари сифатида министрликларнинг ролини кучайтириш тўғрисидаги таклифлар ҳам айтилди.

Шу муносабат билан Бутуниттифоқ саноат бирлашмалари тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш зарур. Эндиликда бундай бирлашмалар аслида қоғозбозликни кўпайтириб, министрлик билан корхоналар ўртасидаги оралиқ бўғин бўлиб қолмоқдалар. Корхоналарнинг ҳуқуқлари кенгайтирилиб, масъулияти оширилгач, улар хўжалик ҳисоби принципига ўтгандан кейин тармоқ ҳамда территориал планлаштириш ва бошқарувни яхшироқ қўшиб олиб бориш бошқарув аппаратини қисқартириш, уни қоғозбозлик ишларидан холи қилиш учун янги имкониятлар очилмоқда.

Кенгаш қатнашчиларининг нутқларида корхоналар раҳбарларининг масъулиятини кучайтириш ва ҳуқуқларини кенгайтириш, социалистик омилкорлик учун ҳамда меҳнат коллективларидаги ташаббускорликни ривожлантириш учун уларнинг қўлини бўшатиш муҳимдир, деган асосий фикр айтилди. Ҳозир ана шу раҳбарлар миллионлаб сўмлик моддий бойликлар учун жавоб бериб, баъзан ишлаб чиқариш эҳтиёжларига бир неча юз сўмни мустақил равишда сарфлаш ҳуқуқига эга эмаслар.

Ҳозирги пайтда завод директори ҳар хил кўрсатмалар, йўл-йўриқлар, буйруқлар билан боғлаб қўйилган. Айни вақтда раҳбарнинг масъулиятини кескин ошириш пайти келди, деб таъкидлашди нотиқлар.

Кенгашда меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш учун, ишчиларда ўз корхонасининг хўжайини туйғусини тарбиялаш учун меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг бригада формаларини чуқур ривожлантириш, ишчиларнинг ишлаб чиқаришни бошқаришдаги иштирокини кенгайтириш, рағбатлантиришни такомиллаштириш зарурлиги тўғрисида бригадирлар айтган фикр-мулоҳазалар зўр қизиқиш билан кутиб олинди. Бошқарув ходимларининг моддий мавқеини пировард натижага, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг ҳажми ва сифатига ҳамда унга сарфланадиган харажатларга боғлиқ қилиб қўйиш керак.

Шу тариқа хўжалик механизмининг майда-чуйда томонларини қисман такомиллаштириш эмас, балки уни комплекс равишда ҳар томонлама қайта қуриш зарур.

Агросаноат комплексида ишлаб чиқаришни янада интенсивлаш учун анчагина ишлар қилиш лозим. Агросаноат комплекси тармоқларининг техник жиҳатдан таъминланиши ўсмоқда, қишлоқ экономикасини мустаҳкамлаш учун катта-катта тадбирлар қабул қилинди. Кўпгина хўжаликлар ошган имкониятлардан самарали, пухта ўйлаб фойдаланмоқдалар. Улар орасида Ставрополь ўлкасидаги «Казьминский» колхози бор. Хўжаликда экинзорлар маҳсулдорлиги йил сайин ошиб, даромадлар кўпаймоқда. Колхоз раиси А. А. Шумский самарали хўжалик юритиш тажрибаси тўғрисида гапириб, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йилги май Пленуми қарорлари ходимларнинг ижодий ташаббус кўрсатишлари учун қулай шарт-шароит вужудга келтирганлигини айтди.

Хўжаликнинг дадил олға томон боришига нималар имкон бермоқда? Доимий изланиш имкон бермоқда. Бу ерда катта майдонларда алмашлаб экиш, бошқаришнинг тармоқ структураси жорий этилди. Барча деҳқонлар ва чорвадорлар бригадаларга кенг кўламда мустақиллик имконини берган коллектив пудрат методини ўзлаштирдилар. Хўжалик ҳисоби хўжалик механизмининг барча томонларига кириб борди.

Мазкур колхозда меҳнатга ҳақ тўлаш системаси учрашув қатнашчиларида қизиқиш уйғотди. Иш ҳақи бевосита ялпи даромад ҳажмига боғлиқдир. Бу кўрсаткич эса, маълумки, ҳосил ҳажми билангина эмас, шу билан бирга маҳсулотнинг сифати, уни етиштиришга сарфланган харажатлар билан боғлиқдир. Шу тариқа ҳар бир меҳнатчи маҳсулот таннархи арзонлаштирилишидан, ресурслар тежаб-тергаб сарфланишидан манфаатдордир. Чинакам хўжалик ҳисоби юритиш учун шарт-шароит вужудга келтирилмоқда. Колхозда пудрат ва хўжалик ҳисоби ёрдамида тартиб яхши йўлга қўйилгач, меҳнат унумдорлиги кескин кўтарилиб, техникага бўлган талаб камайди.

— Бизлар ҳамкасб ўртоқларимиз билан биргаликда кўпинча ишимизнинг яхши бўлиши ҳамиша меҳнат туфайлими? — деган саволни муҳокама қиламиз, — деди Краснодар ўлкасидаги «Заветы Ильича» колхозининг бригадири Н. И. Юхно. Районимизда энг қолоқ колхозда одамлар ҳатто бизнинг юқори даромадли колхозимиздагига қараганда яхши яшаётганлигини кўрсатувчи кўпгина мисолларни келтириш мумкин. Одамлар даромадига қараб эмас, қарз олиб яшайдиган бўлсалар ходимнинг меҳнатга муносабати салбий томонга ўзгаради. Интизом ва уюшқоқлик пасайиб, пировард натижа тўғрисида чинакам ғамхўрлик бўлмайди. Шунинг учун ҳам расмий хўжалик ҳисоби эмас, чинакам, қоғоздаги эмас, ҳар бир меҳнаткаш ўзини ернинг хўжайини деб ҳис этадиган хўжалик ҳисоби зарур.

Учрашув қатнашчилари қишлоқда пудрат ва хўжалик ҳисобини жорий этишда раҳбарлар ва мутахассислар катта роль ўйнаши кераклигини уқтириб ўтдилар. Айрим раҳбарлар ва мутахассислар меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг янги формаларини жорий этишга интилмайдилар, хўжалик юритишнинг иқтисодий методларидан фойдаланишни истамайдилар. Мутахассиснинг иш ҳақи пировард натижага бевосита боғлиқ қилиб қўйилиши лозим. Ўшанда у пудрат методига бошқача муносабатда бўлиб, уни жорий этиш билан чинакамига шуғулланади. Бу экономикани билишни, ташкилотчилик фазилатларини, одамлар билан муомала қила билишни талаб этадиган мураккаб ишдир. Бу ишга киришишга ҳамма ҳам тайёр деб бўлмайди. Айни вақтда пудрат ва хўжалик ҳисобини ўзлаштириш — қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши барча соҳаларини янада демократлаштириш йўлидаги катта қадам бўлиб, бу одамларнинг меҳнат ғайрати ва сиёсий активлигини ривожлантириш, уларда ўз хўжалигига нисбатан жонли қизиқишни мустаҳкамлаш учун ғоят катта аҳамиятга эгадир.

Деҳқонлар ва чорвадорларнинг ўзларига хизмат кўрсатувчи ташкилотлардаги ходимлар билан ўзаро муносабатлари қишлоқ экономикасига жиддий таъсир ўтказади. Учрашувда, жумладан, қишлоқ хўжалик техникасини бевосита ундан фойдаланадиган кишилар ёки уларни ишлаб чиқарадиган корхоналарнинг ремонт қилиши фойдалироқ эканлиги айтиб ўтилди. Шундай қилинганда қўшимча равишда кадрлар ва қувватлар талаб қилинмайди. Фақатгина хўжаликларга эҳтиёт қисмлар ва ҳозирги вақтда «Сельхозтехника» қарамоғида бўлган материалларни бериш кифоя.

Агросаноат комплексига кирувчи тармоқлар ўртасидаги муносабатлар ҳали сира ҳам такомиллаштирилган деб бўлмайди. Кўпинча идоравий манфаатлар устун келиб, далага, фермага хизмат қилиши зарур бўлган жуда катта ресурслар етарли самара бермаяпти.

Учрашувнинг кўпгина қатнашчилари ана шу проблема тўғрисида гапирдилар. Агросаноат комплексини бошқаришни қайта қуриш қишлоқда қандай ўзгаришларга сабаб бўлди? Район агросаноат бирлашмалари, область бирлашмалари қандай натижа бермоқда?

— Афсуски, агросаноат бирлашмалари кўпгина муҳим масалаларни ҳал этишда ожизлик қилмоқдалар, — деди Гродно областидаги «Прогресс» колхозининг раиси А. И. Дубко. — Район агросаноат бирлашмаси ҳозирча бизнинг ишончимизни оқламаяпти. Район агросаноат комплекси, кўзда тутилганидек, аслида планлаштириш ва бошқаришнинг мустақил объекти бўлиб қолгани йўқ. Бирлашма кенгаши ўзининг агросаноат комплексига кирувчи барча ташкилотлар ишини планлаштиришга, улар ўртасида моддий-техника ресурсларини тақсимлашга имкон берадиган вазифалар ва ваколатларга эга эмас. Ҳар бир идора илгаригидек, асосан ўз манфаатлари тўғрисида ғамхўрлик қилади.

Кўпгина ташкилотлар ҳеч бир ҳожати бўлмаган ортиқча ташкилотлардир, деди сўнгра А. И. Дубко. — Бу ташкилотлар қишлоқ меҳнаткашларига ёрдам бериш у ёқда турсин, балки уларнинг интенсивлаш йўлидан боришига халақит бермоқда. Заминга идоралардан мустақил асосда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши самарадорлигини ошириш масалаларини ҳал этадиган якка хўжайин лозим.

КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми, деб уқтиришди учрашув иштирокчилари, агросаноат комплексида ўзаро иқтисодий муносабатларни такомиллаштиришда тўғри йўлни кўрсатиб берди. Бироқ мўлжалланган ишларнинг анча қисми амалга оширилмади. Буни айниқса район бўғинида кўриш мумкин. Бунда энг аввало хўжаликлар қийинчиликларга дуч келмоқдалар! Давлат ҳам катта зарар кўрмоқда. Колхоз ва совхозлар билан биргаликда маҳсулотни қайта ишлайдиган корхоналарни бундан буён ҳам мустаҳкамлаш, уларни далаларга, фермаларга яқинлаштириш зарур.

Грузияда агросаноат интеграцияси соҳасида тўпланган тажриба катта қизиқиш уйғотади. Республикада собиқ учта идора — Қишлоқ хўжалиги, Мелиорация ва сув хўжалиги министрликлари ҳамда «Грузсельхозтехника» негизида ягона қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш давлат комитети ташкил этилган.

— Бундай қайта қуриш ишга наф келтиради, деб ҳисоблайман, — деди Грузиянинг Махарадзе районидаги Ленин номли колхоз раиси Г. А. Цитлидзе. Янги комитет тузилгунга қадар район агросаноат бирлашмаси қанчалик ҳаракат қилмасин, идоравий тарқоқликни бартараф эта олмади. Эндиликда эса агросаноат бирлашмаси бошқаришни бутунлай ўз зиммасига олди. Бизлар ўзимизга мўлжалланган ресурсларни бир илож қилиб олишга, хизмат кўрсатувчи ташкилотларда кабинетма-кабинет юришга кўп вақт сарфлашдан қутилдик. Бунинг устига ўзимизга керакли ҳамма нарсалар — автомашиналар, тракторлар, омихта ем, ёнилғи тўғридан-тўғри колхозга олиб келинади. Хўжалик раҳбарлари асосий иш вақтини ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш масалаларига қаратиш имконига эга бўлдилар. Ҳозирги пайтда машина-трактор паркини ремонт қиладиган ва ундан фойдаланадиган корхоналар, мелиорация ва сув хўжалиги бошқармалари, таъминот базалари баб-баравар ҳуқуқларда район агросаноат бирлашмаси составига кирадилар. Ҳамма нарса жой-жойига қўйилди. Пировард натижалар учун уларнинг олдида биз эмас, балки улар бизларнинг олдимизда баб-баравар жавобгар бўладилар. Агросаноат комплексини идораларга қарам бўлмаган ҳолда бошқариш мана шундай самаралар берар экан.

Учрашувнинг кўпгина қатнашчилари фан-техника тараққиётини халқ хўжалигини интенсивлаш йўлига ўтказишнинг энг муҳим омили деб билиб, уни жадаллаштириш проблемалари тўғрисида гапирдилар.

Москвадаги «Красный пролетарий» ишлаб чиқариш бирлашмасида эпчил технология ўзлаштирилганлигини кўрсатувчи мисоллар катта қизиқиш туғдирди. Бу ерда маънавий эскирган универсал станоклар ўрнига икки баравар кам, аммо илгаригидан анча мукаммал асбоб-ускуналар ўрнатилди. Корхонада маҳсулот ишлаб чиқариш қарийб бир ярим баравар кўпайди. Учрашув қатнашчилари бирлашма бош директори О. А. Королевнинг мамлакатда кам самарали универсал станоклар ишлаб чиқаришни тўхтатиш, уларни замонавий ускуналар билан алмаштириш тўғрисидаги таклифини маъқулладилар.

Иваново станоксозлик ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори В. П. Кабаидзе, Магнитогорск металлургия комбинатининг директори Л. В. Радюкевич асбоб-ускуналарни янгилаш, корхоналарни техника билан қайта жиҳозлаш ва реконструкция қилиш проблемаларини ўртага қўйдилар. Улар буюртмачилар билан машинасозлик корхоналари ўртасидаги ўзаро манфаатли алоқаларни мустаҳкамлаш зарурлигини айтдилар. Бироқ уқтириб ўтилганидек, асбоб-ускуналардан бевосита фойдаланадиган кишиларнинг ташаббуси ҳам муҳимдир. Магнитогорск комбинатида бир қанча агрегатлар катта ҳажмда капитал маблағлар сарфланмаган ҳолда асосан ўз кучлари билан реконструкция қилинганлигини кўрсатувчи мисоллар бор.

Нутқларда фан-техника янгиликларини практикага тезроқ жорий этиш зарурлиги айтиб ўтилди. Ҳали фан-техника ютуқларидан ҳамиша ўз вақтида фойдаланиляпти деб бўлмайди. Бунинг учун кўп жиҳатдан министрликлар ва идоралар айбдордирлар. Кўпинча, асосий илмий тадқиқот институтининг ходимлари институтдан ташқарида юзага келган янгиликларнинг жорий этилишига ҳалақит бермоқдалар. «Днепропетровск комбайн заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори А. А. Покуса, жумладан ана шу ҳақда гапирди. У тармоқ институтлари ва конструкторлик бюроларини ишлаб чиқариш бирлашмалари составига дадилроқ киритиш таклифини ўртага қўйди. Ишлаб чиқариш бирлашмаларидаги илмий кучлар корхоналар олдида турган проблемаларни яхшироқ англайдилар.

— Бирлашмамиз составида ўзимизнинг илмий-тадқиқот институтимиз борлиги айни бизга жуда катта афзаллик беради, деди «Уралмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Е. А. Варначев. Бу эса асбоб-ускуналаримизни лойиҳалаш ва буюртмачилардаги шундай асбоб-ускуналарни монтаж қилишда вақтни тежаш имконини беради. Чунончи, машиналарнинг дастлабки намуналари тажриба цехида йиғилмоқда. Кемерово областидаги «Гидроуголь» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли «Нагорная» шахтасининг директори В. М. Ерпилев кўмир саноатида сермеҳнат жараёнларни механизациялашга халақит бераётган тўсиқлар тўғрисида гапирди. Яхши машиналар етарлидек кўринсада улар алоҳида-алоҳида лойиҳалаштирилмоқда, шунинг учун ҳам улар технологик жиҳатдан ҳамиша ҳам ўзаро боғлиқ бўлмай, яхши мослашмайди, бу эса меҳнат унумдорлигининг пасайишига олиб келмоқда. Ишга комплекс ёндашув аҳволни тузатишга кўмаклашади.

Янги техникани жорий этиш ҳужжатни узоқ вақт расмийлаштириш туфайли тўхтаб қолмоқда. Шундай мисол келтирилди. «Целиноградсельмаш» бирлашмасида кенг қамровли культиватор конструкциясини яратиш учун уч йил талаб қилинди, уни ишлаб чиқаришга жорий этиш учун эса етти йил кетди. Бирлашмада маҳсулот ишлаб чиқаришга рухсат олиш учун юздан ортиқ тавсиянома «тўплашлари» ва масалани кўпгина идораларда маъқуллатиб олиш керак бўлганлиги учун шундай воқеа рўй берди. Ниҳоят машинани ишлаб чиқарганларида у аллақачон маънавий жиҳатдан эскирган эди. Бундай фактларга йўл қўйиб бўлмайди, албатта.

Иқтисодий самара фан-техника тараққиётининг объектив кўрсаткичи бўлиши зарур. «Харьков трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори В .В. Библик тармоқ илмий тадқиқот институтларини хўжалик ҳисобига ўтказишни жадаллаштириш зарурлигини айтди. Шундай қилинганда ана шу илмий тадқиқот институтларининг янги асбоб-ускуналар, илғор технологияларни ишлаб чиқаришга жорий этишдан манфаатдорлиги ошади.

Учрашув қатнашчилари эскирган намуналарни чиқариш ҳар сафар фойдани, шунингдек коллективни рағбатлантириш фондларини, раҳбарларга ҳақ тўлаш даражасини ғоятда пасайтириб юборадиган, техника ва маҳсулотни янгилаш эса ишлаб чиқарувчиларга наф келтирадиган хўжалик юритиш механизмини ишлаб чиқиш ва жорий этиш кераклигини айтдилар.

Учрашув қатнашчилари маҳсулот сифатини ғоятда юксалтириш зарурати билан боғлиқ масалалар комплексини муҳокама қилаётиб, шу жуда муҳим социал-иқтисодий ва сиёсий проблеманинг турли жиҳатларига тўхталиб ўтдилар.

Маҳсулот сифатига самарали моддий омиллар ёрдамида янада актив таъсир кўрсатишга зарурат ўсиб бораётганлиги таъкидланди. Учрашувда сўзга чиққанлар инженер ва техниклар, шунингдек ишчилар малакасини ўстиришга кўпроқ эътибор бериш кераклиги тўғрисида гапирдилар. Бу нарса — маҳсулот муқим юксак сифатли бўлишини таъминловчи таъсирли усуллардан биридир. Бу масалани ҳал этаётганда ғоят ижодий ишлаётган энг яхши инженерлар, конструкторлар, лойиҳачиларни моддий рағбатлантириш методларидан самаралироқ фойдаланиб, айни маҳалда маъмурий бошқариш аппарати ходимларининг сони қисқартирилишига муваффақ бўлмоқ лозим.

Кўпчилик мутахассислар меҳнат шароитларини яхшилаш заруратига эътиборни жалб қилдилар. Жумладан, қишлоқ хўжалик машиналари сифатини янада такомиллаштириш масалалари конструкторлар ва лойиҳачилар иш ўринларини кенгроқ кўламда автоматлаш, шахсий компьютерларни, маҳсулот сифатини юксалтириш мақсадларида инженерларнинг бутун ижодий имкониятларидан фойдаланишга ёрдам бера оладиган бошқа хил илғор техникани жорий этиш зарурати билан боғланган ҳолда кўриб чиқилди.

Юксак сифатга эришиш учун курашда иккинчи даражали проблемалар йўқ. «Целиноградсельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори М. С. Бутенко турдош корхоналар ҳамдўстлигини мустаҳкамлаш, маҳсулот муттасил юксак техникавий даражада бўлишига, қишлоқ хўжалик машиналари кўпга чидайдиган, пухта бўлишига эришиш зарурати тўғрисида гапирди. Металлурглар қишлоқ хўжалик машинасини яратувчиларга ҳозирча ғоят пишиқ металл профилларини оз бераётганликлари сабабидан

(Давоми учинчи бетда).

ТАШАББУСКОРЛИК, УЮШҚОҚЛИК, САМАРАДОРЛИК

(Боши 1- ва 2-бетларда).

бирлашманинг ўринсиз кўп машина ишлаб чиқаришига тўғри келмоқда. Ҳолбуки, ҳар бир сеялканинг хизмат муддати атиги бир йил узайтириладиган бўлса, бу нарса бир йилда сеялка ишлаб чиқаришни 16 минг дона кўпайтириш билан тенг бўлур эди.

Красноярск ўлкасидаги «Назаровский» совхозининг директори А. П. Вепрев айтдики, мамлакатнинг кўпгина корхоналари ишлаб чиқараётган бир қанча хил машина-ускуналарнинг сифати юмшоқ қилиб айтганда, истеъмолчиларни қондирмаётир. Аммо хўжалик раҳбари конкрет мисоллар келтира бошлаганида, аниқроқ ва қатъий гапиришга тўғри келди. Механизаторлар совхоз оладиган ҳамма машиналарни бошқатдан йиғиб чиқишига тўғри келмоқда, бу машиналарнинг аксарияти ремонтсиз бир мавсумга ҳам бардош беролмаяпти.

Бу ишлардаги брак сабаблари маълум: маҳсулот тайёрловчи заводларда технология интизоми даражаси паст. Бундан ҳам ташвишли аломатлар бор. Масалан, реализация қилиш ҳажмини кўпайтириш орқасидан қувиб, ҳатто янгисидан анча арзон ва яхши чиққан машина-ускуна намуналарини ўринсиз равишда алмаштириш ҳоллари ҳам учраб туради. Хўжалик раҳбари қишлоқ меҳнаткашлари ғарам уядиган пухта ва содда машина ўрнига конструкцияси тузук ишланмаган анча қиммат машина ола бошлаганликларини айтиб берди. Унинг маҳсулот юксак сифатли бўлиши учун кураш албатта энг юксак талабчанликка суянмоғи, райхотирга қарамай олиб борилмоғи керак, деб айтган фикри тўғридир.

Енгил саноат маҳсулотларининг сифати масаласи қатъий турибди. Совет кишилари магазинлардан тўкис ва кўркам модадаги кийим-кечак, пойабзал, мебель, уй-рўзғор ашёлари, рўзғор техникасини ҳамиша ҳам топа оладилар деб бўлмайди.

Учрашув қатнашчилари Ф. Дзержинский номидаги Иваново ип йигириш-тўқиш фабрикаси комплекс бригадасининг бошлиғи В. П. Парфенова нутқини зўр эътибор билан тингладилар. У масалани лўнда қилиб қўйди: енгил саноатнинг ҳар бир маҳсулоти фақат виставкалардагина эмас, магазинда ҳам харидорни қувонтирмоғи, уни жалб этмоғи керак.

Шу проблемани ҳал этиш бир қанча жиддий чораларни амалга оширишни қаттиқ тақозо этади. Бу ерда, жумладан, соҳа корхоналари ишини ҳозиргига нисбатан чаққонроқ, эпчилроқ планлаштириш системаси ҳам, улгуржи ярмаркаларни янада конкрет, таъсирчан қилиб ташкил этиш, меҳнат коллективларининг ижодий ташаббусларини ривожлантиришга қаратилган тадбирлар ўтказиш ҳам зарурдир.

Учрашув қатнашчиларининг фикрича, енгил саноатга машина-ускуна, материал, бўёқ тайёрлаб берадиган турдош корхоналарнинг ҳамкорлигини янада манфаатдор қилиш ана шу ишнинг бош йўналиши ҳисобланади. Халққа тайёрланадиган мол сифати оғир индустрия тармоқлари қўшадиган ҳиссага бевосита боғлиқ. Ҳозирча шу тармоқларнинг ички бозорни харидоргир молларга тўлдириш учун курашда қатнашувини қониқарли деб бўлмайди.

Ҳар бир совет корхонасининг маркаси маҳсулот юксак даражада эканлигининг далили бўлиб қолмоғи керак. «СССРда ясалган» маркасининг обрўсини кўтармоқ керак .

Индустриал жиҳатдан ривожланган кўпгина мамлакатларда Иваново ишлаб чиқариш бирлашмасида тайёрланган прецизион станоклар манзур бўлмоқда ва сотиб олинмоқда. Совет тракторлари эса турли қитъаларда ишлатилмоқда. Ташқи бозор учун ишлаш, чет эл фирмалари билан очиқ мусобақа қилиш ҳам совет маҳсулотлари сифатини оширишга, юксак техникавий даражасини такомиллаштиришга омил бағишлайди.

Учрашув қатнашчилари таъкидлаб ўтганидек, совет экспортини ривожлантиришда муайян муваффақиятларга эришилган бўлса ҳам, бу соҳада ҳали камчиликлар, чала ишлар кўзга яққол ташланади. Экономикамиз, жамиятимиз ихтиёрида бўлган резервлардан самарали фойдаланиб, ана шу камчиликларга қарши муросасиз кураш олиб бориш керак.

Совет халқ хўжалиги маҳсулот сифати билан боғлиқ аҳволни қисқа муддатда кескин ўзгартириши, уни замонавий талаблар даражасига кўтариши керак. Ҳамма тармоқ меҳнаткашлари қўйилган вазифани ҳал этиш учун барча куч, билим, тажрибаларини сарфлашга тайёрдирлар. Бу проблемага давлат нуқтаи назаридан кенг кўламда қараётган ишчиларнинг кайфиятлари шундан яққол далолат бермоқда: бу ерда гап бутун бунёдкорлик ишимизнинг сифати, услуби тўғрисида бораётир. Учрашувнинг барча қатнашчилари шундай кайфиятда эканликларини кўрсатдилар.

Сўзга чиққанлар айтдиларки, буюмларнинг юқори сифатли бўлиши учун курашни бир маромда меҳнат қилиш, бўл-бўлчиликни тугатиш, ишлаб чиқаришнинг ҳар бир участкасида технология интизомига қатъий риоя этишдан ажратиб бўлмайди. Ишчилар, техниклар, инженерларнинг маҳорати, малакасини ҳамма чоралар билан ошириш аҳамияти ҳам муҳимдир. Юксак сифатли, яхши иш муносиб равишда рағбатлантирилмоғи лозим. Аксинча ишга пала-партиш муносабатда бўлиб, тартибсизлик, брак чиқариш фактларига ҳар бир коллективда муросасизлик вазиятини вужудга келтирмоқ керак.

Учрашув қатнашчилари КПСС XXVII съезди шарафига ўтказилаётган социалистик мусобақа давомида саноатимиз ва қишлоқ хўжалигимиз беш йиллик якунловчи йилининг топшириқларини муваффақиятли уддалайди, деб ишонч билдирдилар.

* * *

Учрашув охирида М. С. Горбачев мазмунли ва фойдали фикрлашиб олинганлигини, муҳим давлат аҳамиятига молик гаплар бўлганлигини таъкидлади. У айтилган қимматли таклифлар учун КПСС Марказий Комитети номидан миннатдорчилик билдирди. Бу таклифлар давлат органларида ғоят жиддий эътибор билан ўрганилиб, кўриб чиқилади.

Учрашув Марказий Комитетда, ҳукуматда ва иқтисодий соҳадаги идораларимизда ишлаб чиқилаётган иқтисодий ва социал тараққиёт йўналишлари тўғрилигидан қаноат ҳосил қилишга имкон берди. Фан-техника тараққиётини тезлатиш билан бир қаторда хўжалик механизмини такомиллаштириш, асосий ишлаб чиқариш бўғинлари мустақиллигини, кадрларимизнинг масъулиятини ошириш ҳисобига жуда кўп нарсаларга эришиш лозим. Нутқларда ана шу фикр аниқ-равшан қилиб айтилди.

Бинобарин биз бошқарув системасини бундан буён ҳам яхшилаб, иқтисодий экспериментни чуқурлаштириб боришимиз керак. Сўзга чиққанларнинг ҳаммаси шу ишни қўллаб-қувватлаб гапирди ва орттирилган тажрибадан тезроқ фойдаланибгина қолмай, ҳаётнинг ўзи олға сураётган масалаларни ҳам ҳал этиш зарурлигини уқтирди.

Муҳокама амалга оширилаётган чораларни бошқарувнинг ташкилий структураларини такомиллаштириш билан тўлдириш нақадар муҳимлигини кўрсатди. Эскича ишлашга ўрганиб қолган юқори органлар иқтисодий эксперимент заминида бўлган хўжалик юритиш принципларини изчил амалга ошириш ва ривожлантиришга кўпинча кўмак бермаяпти. Бутуниттифоқ саноат бирлашмалари даражасида шу нарса айниқса кўзга яққол ташланмоқда. Пайсалга солмай шу масалалар билан шуғулланмоқ керак. Чунки министрликлар ҳамда Бутуниттифоқ саноат бирлашмалари даражасида бошқариш методлари ўзгартирилмаса бир жойда депсиниб тураверамиз.

Агросаноат комплекси бошқарувнинг ташкилий структураларида ўзгаришлар қилиш зарур бўлган бошқа бир муҳим соҳадир. Сўзга чиққанлар халқ хўжалигининг шу муҳим соҳасини бошқаришни такомиллаштиришни мантиқий ниҳоясига етказиш кераклигини айтдилар. КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленумида белгиланганидек, агросаноат комплекси яхлит ҳолда планлаштирилмоғи, пул билан таъминланмоғи ва бошқарилмоғи керак. Ҳозирча биз шунга эришолмадик, бунинг натижасида харажатларимиз катта бўлиб турибди.

Сўзга чиққан кишиларнинг кўплари ишлаб чиқаришда тартиб ўрнатиш ва интизомни сақлаш ҳисобига нақадар кўп нарсаларга эришиш мумкинлигини ўз корхоналари ва бригадалари мисолида кўрсатиб бердилар. Қаттиқ технология интизоми зарурлигини яна бир карра уқтириб ўтмоқчиман. Меҳнат унумдорлигини ҳам, маҳсулот сифатини ҳам кўп даражада белгилаб берувчи нарса шу технология интизомидир. Шу муносабат билан ишлаб чиқаришнинг қатъий бир маромда бўлишига эришиш муҳимдир. Кўпгина корхоналарда бир ойга мўлжалланган маҳсулотнинг ярми учинчи ўн кунликда ишлаб чиқарилаётган экан, сифат ҳақида гап ҳам бўлиши мумкин эмас. Бундай пайтда сифат ҳақида ўйламай, ҳар қандай қилиб бўлса ҳам планни бажаришга зўр берилади. Интизом эса ишлаб чиқаришни юритишнинг бутун маданиятини юксалтиришни тақозо этади.

Ўртоқлар! Уйингизга қайтиб боргач, бўлиб ўтган учрашув тўғрисида коллективларингизга гапириб беринг. Партия ва хўжалик активини хабардор қилинг. КПСС Марказий Комитети партия сиёсатининг туб масалалари юзасидан, КПССнинг навбатдаги XXVII съезди учун таклифлар тайёрлаш чоғида бундан буён ҳам меҳнаткашлар, кенг жамоатчилик билан маслаҳатлашиб туришини айтинг.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

(Боши биринчи бетда).

Кўкламги дала ишларини юксак даражада ўтказиш ва шу тариқа беш йилликнинг тугалловчи йилида мўл ҳосил олиш учун яхши негиз яратиш — колхоз ва совхоз партия ташкилотларининг, раҳбарлари ва мутахассисларининг, коммунистлар ва комсомолларнинг бурчидир.

Сиёсий бюро агросаноат комплекси қайта ишловчи тармоқларининг моддий-техника базасини жадал ривожлантириш тўғрисидаги масалани кўриб чиқди. Шу масалани муҳокама этиш чоғида Озиқ-овқат программасида белгиланган ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлайдиган ва қайта ишлайдиган қувватларни яратиш билан боғлиқ топшириқлар сусткашлик билан бажарилаётганлигига, озиқ-овқат машинасозлиги план топшириқларидан орқада қолаётганлигига, озиқ-овқат саноати тармоқларини техника билан қайта жиҳозлаш кечиктирилаётганлигига эътибор жалб қилинди. Бу ҳол талайгина нобудгарчиликларга, етиштирилган ва тайёрланган маҳсулотлардан тўлиқ фойдаланмасликка олиб келмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг ушбу масала юзасидан қабул қилинган қарорида тегишли министрликлар ва идораларнинг, уларга бўйсунган ташкилотларнинг қайта ишловчи корхоналар қурилишини авж олдиришга, уларни техника билан қайта қуроллантириш ва реконструкция қилишга, мавжуд ишлаб чиқариш базасидан тўлиқ фойдаланишга, хом ашёни яна ҳам яхшироқ қайта ишлашга ва унинг нобуд бўлишини камайтиришга, озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва уларнинг сифатини яхшилашга қаратилган вазифалари белгиланди. Капитал маблағдан фойдаланиш самарадорлигини ошириш, қайта ишлаш саноати корхоналарида қувватлар барпо этиш ва уларни ишга тушириш учун зарур моддий ва молиявий ресурсларни жамлаш тадбирлари белгилаб қўйилди.

Шу нарса таъкидлаб ўтилдики, иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетлари бу масалаларни доимо қатъий контрол қилиб боришлари, ишлаб чиқаришда юксак уюшқоқлик ва тартибни таъминлаш учун корхоналарнинг раҳбарларига нисбатан қаттиқ талабчанлик қилишлари, илмфаннинг энг янги ютуқларидан кенг кўламда фойдаланиш, ходимларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш чораларини кўришлари, меҳнат коллективларининг озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш соҳасидаги ташаббусини ҳар томонлама қўллаб-қувватлашлари керак.

Сиёсий бюро балиқ овловчи колхозларнинг сайлаб қўйиладиган правлениега эга бўлган Бутуниттифоқ балиқ овловчи колхозлар бирлашмаси бошчилигида балиқ овловчи бирлашган колхозлар системасини ташкил этиш тўғрисидаги таклифларини муҳокама қилиб, қўллаб-қувватлади. Колхоз демократияси принциплари асосида қурилган шундай бирлашмани ташкил этиш балиқ овлаш кооперацияси фаолиятини яхшилаш, балиқ овлашда ва балиқ маҳсулотлари етиштиришда фан ва техника ютуқларидан кенг кўламда фойдаланиш, балиқ овловчи колхозларнинг экономикасини изчиллик билан мустаҳкамлаш, ишлаб чиқаришни планлаштириш ҳамда ташкил этишни, меҳнат ҳақини ва даромадлар тақсимланишини такомиллаштириш, ички хўжалик ҳисоб-китобини, ишлаб чиқариш ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш имконини беради.

Сиёсий бюро мажлисида Тува АССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришни жадаллаштириш тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг шу масала юзасидан қабул қилинган қарорида фойдали қазилмаларни ишга солиш негизида автоном республиканинг саноат ишлаб чиқаришини ривожлантириш, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни ва уларни қайта ишлашни янада кўпайтириш кўзда тутилади. Уй-жой биноларини, умумий таълим мактабларини, болалар боғчаларини, соғлиқни сақлаш ва маданият объектларини фойдаланишга топширишни кўпайтириш тадбирлари белгиланди. РСФСРдаги 14 область, ўлка ва автоном республикалар партия ҳамда совет ташкилотларининг Тува АССРда оталиқ ёрдами тартибида уй-жойлар, ишлаб чиқариш ва социал-маданий объектлар қуриш тўғрисидаги ташаббуси маъқулланди. ВЛКСМ Марказий Комитетининг 1986-1990 йилларда Тува АССРга студентларнинг қурилиш отрядларини юбориш ҳақидаги таклифи қабул қилинди.

Сиёсий бюро ўртоқ М. С. Горбачевнинг АҚШ конгресси вакиллар палатасининг спикери Т. О' Нил билан қилган суҳбати, ўртоқ А. А. Громиконинг вакиллар палатаси делегацияси билан ўтказган суҳбати тўғрисидаги, шунингдек бу делегация СССР Олий Советида ўтказган фикрлашувлар ҳақидаги ахборотни тинглади. Делегация билан ўтказилган актив сиёсий мулоқотнинг ижобий аҳамияти ва Совет-Америка муносабатларини активлаштириш жиҳатларидан бири сифатида парламентлар йўли билан қилинадиган алоқаларнинг муҳим аҳамиятга эга эканлиги қайд этиб ўтилди. Совет раҳбарлари СССР билан АҚШ ўртасидаги муносабатларни иккала мамлакат халқларининг манфаатлари ҳамда умуман халқаро вазиятни соғломлаштириш манфаатларини кўзлаб, нормал ўзаро манфаатли ҳамкорлик ва ўзаро ҳурмат ўзагига қайтаришга интилаётганликлари жуда аниқ қилиб таъкидланди. Шу мақсадга эришиш учун иккала томоннинг сиёсий иродаси зарур. Совет Иттифоқи шундай иродага эга, бинобарин у Америка томони ҳам бундай иродани намоён этади, деб умид қилади.

Сиёсий бюро совет халқининг ва жаҳондаги бошқа халқларнинг хавфсизлигини мустаҳкамлаш, ядро қуроллари билан қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва космосда шундай пойгага йўл қўймаслик вазифаси биринчи даражали аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади. Совет Иттифоқи ушбу масалалар юзасидан Женевада АҚШ билан олиб борилаётган музокараларда айни мана шу мақсадларга амал қилмоқда. Совет Иттифоқининг ҳозирдаёқ космос учун қурол яратиш соҳасидаги ҳар қандай ишларни тўхтатиш, стратегик ядро қуролларини кўпайтирмаслик, Европада Американинг ўртача олисликка учириладиган ракеталари жойлаштирилишини ҳамда СССРнинг жавоб чоралари кучайтирилишини тўхтатиш тўғрисидаги таклифлари ана шу мақсадларга тезроқ эришиш, ядро қуролларини қисқартириш тўғрисидаги аҳдномалар учун энг кўп қулай шароитларни яратиш муддаоси билан суғорилгандир. Совет Иттифоқининг холис ниятли иши — Европада ўзининг ўртача олисликка учириладиган ракеталарини бир томонлама тартибда жойлаштирмай туриш ва бошқа жавоб чораларини тўхтатиш тўғрисидаги қарори айни шу олижаноб мақсадларга хизмат қилади. Совет раҳбарлари СССРнинг мана шу тинчликсевар, конструктив тадбири дунёнинг кўпгина мамлакатларида маъқуллаб кутиб олинганлигини юксак қадрлайдилар ва АҚШ маъмуриятининг бу тадбирга салбий муносабатда бўлганлигидан таажжубланаётганликларини билдирадилар.

А. А. Громико ва В. И. Воротников ўртоқларнинг Канада ташқи ишлар министри Ж. Кларк билан олиб борган музокараларининг якунлари муҳокама қилинди. Бунда шу нарса қайд этиб ўтилдики, Совет Иттифоқи билан Канада ўртасида савдо-иқтисодий, илмий-техника соҳаларида ва бошқа соҳаларда ўзаро манфаатли ҳамкорлик, бир қанча ташқи сиёсат проблемалари юзасидан ахборот айирбошлаш ва маслаҳатлашувлар муваффақиятли ривожланмоқда, иккала мамлакат халқларининг манфаатлари ва умуман халқаро вазиятни соғломлаштириш манфаатлари йўлида ўзаро яхши қўшничилик муносабатларининг мана шу барча формаларини янада кенгайтириш ва чуқурлаштиришнинг барқарор тенденциялари мавжуддир.

Ўртоқ А. А. Громиконинг Нидерландия ташқи ишлар министри Ван ден Брук билан ўтказган музокараларининг натижаларини муҳокама этиш чоғида ҳозирги халқаро вазиятда Ғарбий Европадаги бошқа бир қанча мамлакатлар каби Нидерландия ҳам Европада ўртача олисликка учириладиган ядро воситаларини жойлаштиришни тўхтатиш ва кейинчалик қисқартириш масалаларига вазмин реалистик ёндашувни намоён этган тақдирда ракета-ядро хавфини камайтиришда бир мунча конструктив роль ўйнай олган бўлиши қайд этиб ўтилди. Бу, жумладан, Вашингтоннинг Нидерландия территориясида ракеталарни жойлаштириш режаларига, айниқса, тааллуқлидир.

Марказий Комитет Сиёсий бюросининг мажлисида мамлакатимиз ички турмуши ва халқаро сиёсатига оид бошқа бир қанча масалалар кўриб чиқилиб, улар юзасидан қарорлар қабул қилинди.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

«1941-1945 ЙИЛЛАР УЛУҒ ВАТАН УРУШИДАГИ ҒАЛАБАНИНГ ҚИРҚ ЙИЛЛИГИ» ЮБИЛЕЙ МЕДАЛИНИ ТАЪСИС ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

1. 1941-1945 йиллардаги Улуғ Ватан урушида совет халқи қозонган Ғалабанинг 40 йиллигини нишонлаш юзасидан «1941-1945 йиллар Улуғ Ватан урушидаги Ғалабанинг қирқ йиллиги» юбилей медали таъсис этилсин.

2. «1941-1945 йиллар Улуғ Ватан урушидаги Ғалабанинг қирқ йиллиги» юбилей медали тўғрисидаги Низом тасдиқлансин.

3. «1941-1945 йиллар Улуғ Ватан урушидаги Ғалабанинг қирқ йиллиги» юбилей медалининг тасвири тасдиқлансин.

4. Ушбу Фармоннинг 1-моддасига мувофиқ:

СССР орденлари, медаллари ва фахрий унвонлари тўғрисида СССР Олий Совети Президиумининг 1979 йил 3 июль Фармони билан тасдиқланган Умумий низомнинг 17-моддаси (СССР Олий Советининг ведомостлари, 1979 йил, № 28, 479-модда; 1982 йил, № 28, 537-модда) «1941-1945 йиллар Улуғ Ватан урушидаги Ғалабанинг ўттиз йиллиги» юбилей медали» сўзларидан кейин «1941-1945 йиллар Улуғ Ватан урушидаги Ғалабанинг қирқ йиллиги» юбилей медали» сўзлари билан тўлдирилсин;

СССР орденлари, медалларини, планкаларда орден ленталари ва медаль ленталарини ҳамда бошқа нишонларни тақиб юришнинг СССР Олий Совети Президиуми 1980 йил 28 март Фармони билан тасдиқланган қоидалари 4-бандининг иккинчи қисми ва 7-бандининг биринчи қисми (СССР Олий Советининг ведомостлари, 1980 йил № 14, 261-модда; 1982 йил, № 28, 537-модда, «1941-1945 йиллар Улуғ Ватан урушидаги Ғалабанинг ўттиз йиллиги» юбилей медали» сўзларидан кейин «1941-1945 йиллар Улуғ Ватан урушидаги Ғалабанинг қирқ йиллиги» юбилей медали» сўзлари билан тўлдирилсин.

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари

В. КУЗНЕЦОВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари

Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль. 1985 йил 12 апрель.

«1941-1945 ЙИЛЛАР УЛУҒ ВАТАН УРУШИДАГИ ҒАЛАБАНИНГ ҚИРҚ ЙИЛЛИГИ» ЮБИЛЕЙ МЕДАЛИ ТЎҒРИСИДА

НИЗОМ

1. «1941-1945 йиллар Улуғ Ватан урушидаги Ғалабанинг қирқ йиллиги» юбилей медали билан:

СССР Қуролли Кучлари сафларида Улуғ Ватан уруши фронтларидаги жанговар ҳаракатларда қатнашган ҳарбий хизматчилар ва эркин ёлланма состав кишилари, Улуғ Ватан урушининг партизанлари, яширин шароитдаги иш қатнашчилари, шунингдек «1941-1945 йиллар Улуғ Ватан урушида Германия устидан қозонилган ғалаба учун» ёки «Япония устидан қозонилган ғалаба учун» медаллари билан мукофотланган бошқа кишилар;

Улуғ Ватан уруши йилларида СССР орденлари билан, «1941-1945 йиллар Улуғ Ватан урушидаги шавкатли меҳнати учун» медали билан, СССРнинг бошқа медаллари билан мукофотланган ёки «Ленинград мудофааси учун», «Москва мудофааси учун», «Одесса мудофааси учун», «Севастополь мудофааси учун», «Сталинград мудофааси учун», «Киев мудофааси учун», «Кавказ мудофааси учун», «Совет Заполярьеси мудофааси учун» медаллари билан мукофотланган мамлакат меҳнатчилари мукофотланадилар.

Ушбу модданинг иккинчи қисмида кўрсатилган кишиларга «Уруш қатнашчисига», учинчи қисмида кўрсатилган кишиларга эса «Меҳнат фронтининг қатнашчисига» сўзлари ёзилган юбилей медали топширилади.

2. «1941-1945 йиллар Улуғ Ватан урушидаги Ғалабанинг қирқ йиллиги» юбилей медали СССР Олий Совети Президиуми номидан:

СССР Қуролли Кучлари сафидан бўшаган кишиларга — иттифоқдош республикалар, автоном республикаларнинг ҳарбий комиссариатлари, ўлка, область ҳарбий комиссариатлари, автоном областларнинг, автоном округларнинг ҳарбий комиссариатлари, район ва шаҳар ҳарбий комиссариатлари томонидан;

Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флотининг, СССР Ички ишлар министрлиги, СССР Давлат хавфсизлиги комитети қўшинлари ва органларининг ҳарбий хизматчиларига, ишчилари ва хизматчиларига, ички ишлар органларининг оддий ходимлар ва бошлиқлар составидаги кишиларга — ҳарбий қисмлар, қўшилмаларнинг командирлари, муассасалар, идораларнинг бошлиқлари томонидан;

Мамлакат ичкарисидаги меҳнатчиларга, собиқ партизанларга ва яширин иш қатнашчиларига — иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Олий Советлари Президиумлари, халқ депутатлари ўлка, область Советларининг ижроия комитетлари, автоном областлар, автоном округлар халқ депутатлари Советларининг, халқ депутатлари район, шаҳар ва шаҳарлардаги район Советларининг ижроия комитетлари томонидан топширилади.

3. «1941-1945 йиллар Улуғ Ватан урушидаги Ғалабанинг қирқ йиллиги» юбилей медали кўкракнинг чап томонига тақилади, «1941-1945 йиллар Улуғ Ватан урушидаги Ғалабанинг ўттиз йиллиги» юбилей медалидан кейин жойлаштирилади.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари

Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

«1941-1945 ЙИЛЛАР УЛУҒ ВАТАН УРУШИДАГИ ҒАЛАБАНИНГ ҚИРҚ ЙИЛЛИГИ» ЮБИЛЕЙ МЕДАЛИНИНГ

ТАСВИРИ

«1941-1945 йиллар Улуғ Ватан урушидаги Ғалабанинг қирқ йиллиги» юбилей медали жездан тайёрланади ва 32 миллиметр диаметрли тўғри доира шаклида бўлади.

Медалнинг ўнг томонида беш қиррали юлдуз, дафна шохи ҳамда совет халқининг Улуғ Ватан урушидаги Ғалабаси шарафига байрам салюти оловлари фонида солдат, ишчи, колхозчи аёл ва Москва Кремлининг Спасск минораси скульптура группаси тасвирлари жойлаштирилган; юқори қисмида «1945» ва «1985» саналари ёзилган бўлади.

Медалнинг орқа томонига: юқори қисми кунгурасига «Уруш қатнашчисига» ёки «Меҳнат фронтининг қатнашчисига» сўзлари, ўртасига «1941-1945 йиллар Улуғ Ватан урушидаги Ғалабанинг 40 йиллиги» сўзлари, пастки қисмига Ўроқ ва Болға ҳамда ленталар тасвири жойлаштирилади. Медалдаги ҳамма ёзувлар ва тасвирлар қабариқ бўлади. Медалнинг атрофига қабариқ ҳошия тортиляган бўлади.

Медаль илгак ва ҳалқа ёрдамида бешбурчакли колодкачага уланади, колодкача устига учта ётиқ ингичка қора чизиқлар ва уларнинг орасида тўртта ингичка тўқ сариқ рангли чизиқ ва кенглиги 10 миллиметрли қизил рангли чизиқ тортилган 24 миллиметр кенгликдаги муҳайяр шойи лента қопланади. Лентанинг четлари ингичка кўк чизиқлар билан ҳошияланган бўлади.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари

Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

АЛБАНИЯ МЕҲНАТ ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИГА

Албания Меҳнат партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Энвер Хўжа вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлигимизни изҳор этамиз.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети

БАЙРАМГА БАҒИШЛАНАДИ

11 апрель куни Москвада шаҳар жамоатчилиги ва пойтахт гарнизони жангчилари вакилларининг Ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари кунига бағишланган тантанали йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишда Ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинларининг бош қўмондони — СССР мудофаа министрининг ўринбосари Авиация бош маршали А. И. Колдунов нутқ сўзлади.

Йиғилиш ишида КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари, ҳарбий бошлиқлар, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари қатнашдилар.

Йиғилиш қатнашчилари Ҳаво ҳужумидан мудофаа жангчилари СССР Қуролли Кучлари бошқа турларининг жангчилари билан, Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар армиялари билан битта жанговар сафда туриб социализмнинг буюк ғалабаларини бундан буён ҳам пухта ҳимоя қилаверадилар, деб КПСС Марказий Комитетига ваъда бердилар.

(ТАСС).

ФУРСАТ ҒАНИМАТ

ДАЛА ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ

ЧИГИТНИ ҚИСҚА МУДДАТЛАРДА СИФАТЛИ ЭКИБ ОЛИШ — МЎЛ, ЭРТАГИ ҲОСИЛ ЕТИШТИРИШ ГАРОВИ

Баҳорнинг илиқ, ёқимли нафаси кун сайин тобора кучлироқ сезиляпти. Миришкор деҳқонлар ғанимат дамларнинг ҳар дақиқасидан унумли фойдаланиш мақсадида экин-тикин ишларини авж олдирмоқдалар. Республикамизнинг жанубий районларида беда, маккажўхори, эртаги сабзавот экинлари экиш тугалланди. Бошқа жойларда ҳам яқин кунларда бу ишлар якунланишига оз фурсат қолди.

Асосий экин ҳисобланган пахтадан мўл, сифатли ва эртаги ҳосил етиштиришга аҳд қилган заршунослар чигит экишни қизғин давом эттиришмоқда.

Бу йил республикамизда 1 миллион 980,2 минг гектар ерга чигит экиш мўлжалланган. Ҳозирга қадар 700 минг гектардан зиёд ер экишга тайёрланган. 11 апрель куни 94 минг гектар ерга барака уруғи ташланди. Шу кунгача чигит экилган майдон 355 минг гектарга ёки планнинг 17,8 процентига тенгдир. Вазият суръатни янада оширишни талаб қиляпти.

Қатор областларда қулай шароитдан имкони борича кўпроқ фойдаланиш мақсадида экин-тикин ишлари кун сайин авж олдириляпти. Бу борада **Сурхондарё области** пахтакорларининг иши диққатга сазовор. Областда бир кунда 12 минг гектар ерга, ҳозирга қадар эса жами 95 минг гектар ерга чигит экилди. Бу планнинг 63,4 процентига тенгдир. Сурхондарёликлар чигитни пуштага экиш, экиш билан бир вақтда ерга минерал ўғитлар ва гербицид солиб кетишга алоҳида эътибор беришмоқда.

Шунингдек, **Бухоро областида** 12 апрелгача 59 минг гектар ерга чигит экилиб, план 40,7 процент, Наманган областида 47 минг гектар ерга чигит экилиб, план 34 процент бажарилганлиги бу ерларда оптимал муддатларда чигит экишга алоҳида эътибор берилаётганлигини кўрсатиб турибди. **Фарғона, Тошкент, Қашқадарё** ва **Андижон** областларида ҳам суръат кун сайин кўтариляпти.

Аммо **Самарқанд, Сирдарё, Жиззах** областларида экишнинг суръати талабга жавоб бермайди. Масалан, Жиззах областида шу кунгача чигит экилиши лозим бўлган ерларнинг 3,2 процентига, Сирдарё областида 4,1 процентига, Самарқанд областида 3,6 процентига экилди, холос.

Шунга қарамай, **мазкур областлар ҳамда Навоий, Тошкент, Андижон, Хоразм областларида туксизлантирилган чигит экиш, экиш олдидан чигитга биостимуляторлар ёрдамида ишлов бериш, экиш вақтида тупроққа минерал ўғит ва гербицид солишга эътибор берилмаётир.**

●

Республика областларида чигит экишнинг бориши тўғрисида шу йил 12 апрелга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда экилган майдон; учинчи устун — мавсум бошидан буён.

Сурхондарё	10,0	63,4
Бухоро	5,1	40,7
Наманган	7,0	34,0
Тошкент	11,8	21,5
Навоий	4,2	19,2
Қашқадарё	5,8	17,9
Андижон	4,5	14,1
Фарғона	4,8	12,2
Сирдарё	2,7	4,1
Самарқанд	1,9	3,6
Жиззах	2,3	3,2
Хоразм	1,0	2,2
ҚҚАССР	0,1	0,3
Республика бўйича:	4,7	17,8

Ўтган йили республикамизда шу вақтга қадар 824 минг гектар ерга чигит экилган эди. Ҳозир эса бу кўрсаткич 355 минг гектарни ташкил этяпти. Вазият экиш суръатини кучайтиришни тақозо этмоқда. Деҳқонларда эрта эккан хирмон қилур, кечга қолган армон қилур, деган доно нақл бор. **Вақт кутиб турмайди. Ерларни экишга тайёрлаш, уруғлик чигитни етарли миқдорда ғамлаб олиш, агрегатларни унумли ишлатишга эришмоқ керак.** Ана шунда ишда кескин бурилиш ясаб, чигит экишни қисқа муддатларда тугаллаш мумкин бўлади.

Лекин чигит экишни тез ва соз ўтказишни таъминловчи технологик жараёнларнинг айрим сабабларга кўра тез-тез узилиб қолиши ҳоллари содир бўлмоқда. Масалан, уруғлик чигитни ўз вақтида етказиб туришда жиддий нуқсонларга йўл қўйиляпти. **Республикамизда уруғлик чигитни тозалаш асосан тугалланди. 30 минг тоннага яқин чигит туксизлантирилди. Бироқ уни хўжаликларга реализация қилиш плани тўла бажарилганича йўқ.** Шу билан бир қаторда областлараро чигит етказиб бериш планлари ҳам бажарилмади. Сирдарё области Жиззах областида экиш учун «оқ олтин» нав чигитини, Хоразм области Қорақалпоғистон автоном республикасида экиш учун мўлжалланган «175-Ф» нав чигитининг ҳаммасини ҳали жўнатгани йўқ.

Юқорида айтилганидек, экишда фан-техника янгиликлари, прогрессив усуллардан кенг фойдаланиш чигитни қисқа муддатда бехато ундириб олиш, меҳнат ва моддий ресурсларни тежаш имконини беради.

Наманган областида бу борада ибратли тажриба тўпланган. Бу ерда йил сайин чигитни пуштага ва аниқ ташлаб экишга катта эътибор берилмоқда. Кўплаб миқдордаги чигит экишдан олдин биостимуляторлар билан ишланяпти. Бу областда ҳозиргача 47 минг гектар ерга биостимуляторлар ёрдамида ишлов берилган чигит экилгани ҳолда, Жиззах, Қашқадарё, Самарқанд, Сурхондарё, Сирдарё, Хоразм областлари ва Қорақалпоғистон автоном республикасида бирор гектар ерга ҳам шундай чигит экилмаган.

Республикамизда чигитни экишга тайёрлаш ва экиш сифатини текшириш чоғида қуйидаги нуқсонлар аниқланди. Кўп жойларда чигитни намлашда тавсия этилган технологиядан четга чиқиш ҳоллари содир бўляпти. Чигитни ҳовузларда бўктириб қўйиш, химикатлар билан тўла ишлов бермасликка йўл қўйилаётир. Бу кейинчалик ғўзанинг гоммоз ва илдиз чириш касаллигига чалинишига олиб келиши мумкин.

Қатор хўжаликларда чигит сарфи устидан назорат ўрнатилмаган. Уруғлик нормадан ортиқча сарфланмоқда. Экин-тикин ишлари авж олдирилаётган ҳозирги кунда мутахассисларнинг масъулияти ҳар қачонгидан ортиқдир. Экишни агротехника юксак талаблари асосида ўтказиб, чигитни қийғос ундириб олиш уларнинг ташаббускорлиги, тадбиркорлиги ва омилкорлигига кўп жиҳатдан боғлиқ. Шу туфайли улар экиш сифати устидан қаттиқ назорат ўрнатмоқлари лозим.

Ҳозир ҳар бир соат, ҳар бир дақиқа ғаниматдир. Ундан унумли фойдаланиш, барча резерв ва имкониятларни тўла ишга солиб, чигит экишни ғоят қисқа муддатда сифатли ўтказишга эришайлик!

ҒАМХЎРЛИГИНГИЗ ШУМИ?

Болалар учун маҳсулотлар тайёрловчи сут ошхоналари бугунги кун талабларига жавоб бермаётир

Совет ҳокимияти ўрнатилгач, инсонпарварлик ғоялари қарор топиб, болалар бизда алоҳида ғамхўрлик билан қуршаб олинган. Совет давлатининг В. И. Ленин имзо чеккан дастлабки декретларидан бири оналик ва болаликни муҳофаза этишга бағишланган эди. Партия ва ҳукуматимиз мактаб ислоҳотини ўтказиш, болаларбоп товарлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш, ёш авлод соғлиғини муҳофаза этиш ва бошқа масалалар юзасидан кейинги йилларда қабул қилган қарорлар доҳийнинг ҳамма яхши нарсалар — болаларга деган васиятига садоқат ифодасидир.

Ёш авлод ҳақидаги улкан ғамхўрлик, жумладан республикамиздаги жуда кўп ишларда ўз аксини топмоқда. Болалар озиқ-овқатини яхшилашга доир тадбирлар шулар жумласидандир. Ёшларнинг жисмонан ва ақлан камол топиши, касалликлар олдини олишда тўғри ва оқилона овқатланишнинг аҳамияти катта. Шу боис шаҳар ва қишлоқларимизда болалар сут ошхоналари тармоғи кенгайиб, фарзандларимиз учун хилма-хил сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Кейинги пайтда болалар поликлиникалари қошидаги махсус пунктлар орқали сут ошхоналари маҳсулотларини тарқатиш кўпайди. Гўдакларнинг аксариятига ёшига тўлгунга қадар сут бепул берилмоқда. Бу борада Тошкент шаҳрида ҳам талайгина ишлар амалга оширилди.

Мутахассисларнинг ҳисобича, Тошкентда бир кунда сунъий эмизиш ва даволаш мақсадларидаги озиқлантиришга муҳтож болаларга 87 минг, икки ёшгача бўлган гўдакларга қўшимча овқат сифатида эса 75 минг порция сут маҳсулоти керак. Шаҳардаги 5 та сут ошхонаси эса бу борадаги эҳтиёжнинг 37 процентини қондиряпти. Тўғри, СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги тавсия этган 16 номдаги сут маҳсулотидан 10 таси чиқариляпти. 1-фабрика-ошхона лойиҳа қуввати 25 минг порция бўлгани ҳолда 35 мингдан ортиқ маҳсулот чиқаряпти. Аммо, бу барибир кам.

Барча сут ошхоналари бугунги кун талабларига жавоб бера олмайди — кам қувват, механизациялашмаган. Шиша ювиш ,сут-қатиқ қуйиш ва қопқоқлашгача ҳамма иш қўлда бажарилади. Шу боис уларда технологияга риоя этилишини текшириб бориш ҳам мушкул. Жойлашган бинолари эса замонавий асбоб-ускуналар ўрнатиш имкониятини бермайди. Уларда самарали вентиляция, кичик механизация воситалари, сут сақлайдиган катта идиш, совутиш камералари йўқ. 13-болалар касалхонаси қошидаги сут ошхонаси шаҳар канализация тармоғига уланмаган. Бир қанча ускуналар бекор ётибди. Моддий-техника базасидаги бундай аҳвол, қолаверса, ошхона ходимларининг масъулиятсизлиги туфайли болаларга аталган маҳсулотлар чиқаришда санитария-гигиена талаблари бузилмоқда. Текширишлар ўтказилганда маҳсулотларнинг маълум қисми истеъмолга яроқсиз деб топилди. 1-фабрика-ошхонанинг текширилган 16 маҳсулотидан 12 тасида ёғ ва кислота миқдори технология талабларига жавоб бермади.

Халқимизда тарбиячининг ўзи тарбия кўрган бўлиши керак, деган нақл бор. Бошқачароқ қилиб айтганда, болаларимиз— истиқбол эгалари соғлиғи ишониб топшириб қўйилган кишиларнинг ўзи аввало соғлом, махсус медицина мактабини кўрган бўлиши шарт. Ана шу нуқтаи назардан қаралса, болалар сут ошхоналарида аҳвол бутунлай ўзгача. Парҳез бўйича мутасадди ҳамшираларнинг ҳар еттитасидан олтитасида, ҳатто 14-болалар касалхонаси қошидаги сут ошхонаси мудирида ҳам медицина маълумоти йўқ. 1-болалар сут фабрика-ошхонасида ишни «дўндиргани» учун бўшатилган И. Толипов камёб раҳбарлардан ҳисобланса керакки, ҳеч қанча вақт ўтмай, унга 4-фабрика-ошхонанинг мудирлик курсисини топширишди.

Ошпазу боғча мураббияси, шифокору ҳамширадан тортиб озиқ-овқат саноати ходимларигача — оқ халатли кишиларнинг ҳаммаси беистисно мунтазам равишда медицина кўригидан ўтказиб борилади. Негаки, бу соҳадагилар бирор хасталикка чалиниб қолса, ўзи билмаган ҳолда, шифокорлар айтмоқчи, касаллик тарқатувчига айланиб қолиши ҳеч гап эмас. Шу маънода болалар учун маҳсулот чиқараётган сут ошхоналари ходимларининг бу қоидага жиддий амал қилмаётганликлари кишини ажаблантиради.

> ✦ **Болалар учун сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва истеъмолчиларга тарқатишда қатъий тартиб ўрнатилиши лозим!**
>
> ✦ **Республикамиз областларида сут ошхоналари етишмайди, борлари ҳам камқувват**
>
> ✦ **Маҳаллий партия ва совет ташкилотлари, министрлик ва идоралар, хўжалик органлари жойларда янада жиддийроқ шуғулланиши лозим бўлган масала**
>
> ✦ **Халқимизнинг болажонлик анъанасини муқаддас сақлайлик!**

Сут ошхоналари маҳсулотларини тарқатиш пунктлари аслида болаларни тўғри овқатлантириш масалаларида оналар ўртасида тарғибот-ташвиқот маркази бўлиб қолиши керак. Лекин бундай бўлмаяпти. 37 пунктдан 25 таси талабга жавоб бермайдиган биноларга жойлашган. Уларнинг аксариятида совутиш агрегатлари ва бошқа замонавий ускуналар йўқ. Сут маҳсулотларини ташувчи 19 транспорт воситасидан бирортаси ҳам бу ишга мослаштирилмаган, совутиш ва изотермик қурилмалари йўқ. Устига-устак машиналар кўпинча яхшилаб ювиб, дезинфекция қилинмайди.

Республика Гўшт ва сут саноати министрлиги корхоналари етказиб бераётган сут кўпинча стандарт талабларига тўғри келмаётир. Бу ҳол сут ошхоналари маҳсулоти сифатига таъсир этиши турган гап. 2-сут заводидан олинган сут 614 марта текшириб кўрилган бўлса, шунинг бешдан бир қисми бактерия билан ифлосланган деб топилди. Тошкент сут ишлаб чиқариш бирлашмаси сутнинг учдан бир қисмини тушдан кейин етказиб беришини айтмайсизми? Бизнинг иссиқ иқлим шароитида бунақада сут ачиб, яроқсиз ҳолга келиб қолиши болага ҳам равшан-ку. Бирлашма витолакт, биолакт, витаминли сут ва бошқа хил маҳсулотлар ишлаб чиқариш юзасидан зиммадаги вазифасини бажармай келаётир.

Яна бир гап. Тошкент сут комбинатида болалар маҳсулоти цехи тўрт йилда бунёдга келиб, ўтган йили ишга туширилган бўлса-да, ҳанузгача маҳсулот бергани йўқ. Башарти бирлашма болаларга сут ва кефирдан бўлак кенг ассортиментда маҳсулот ишлаб чиқаришни йўлга қўйса, сут ошхоналари «бўшаб», ўз вазифасини бажаради—баайни дорихонадек шифокорлар рецепти асосида маҳсулот чиқарадиган бўлади. Фрунзе шаҳрида болалар учун сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш саноат асосида йўлга қўйилганлиги ўзини оқламоқда.

Собир Раҳимов районида бир кеча-кундузда 25 минг порция сут маҳсулоти ишлаб чиқарувчи фабрика-ошхона қурилармиш деган гап чиққанда туғилган болалар ҳозир боғчага қатнаяпти. Аммо, ошхонадан дарак йўқ—ўн бир ойда битказилади дейилган бу объектда ишнинг охири кўринмайди. Қурилишга ажратилган маблағ смета қийматидан анча ошиб кетди, лекин бунинг ақалли учдан бир қисми ҳам ўзлаштирилгани йўқ. Ҳамза ва Октябрь районларида сут ошхоналари қурилиши бошланмаган ҳам. Афтидан «Главташкентстрой»даги ўртоқлар болаларга ғамхўрлик оғизда эмас, конкрет ишларда намоён бўлишини унутиб қўйган кўринадилар. Наҳотки, тажрибаси Иттифоқ миқёсида эътироф этилган Тошкент шаҳарсозлари кичкинагина, аммо жуда-жуда керакли қурилишни уддалашга чоғлари келмаётган бўлса?!

Республикамиз областларида ҳам бу борадаги аҳвол қониқарли деб бўлмайди. Болалар сут маҳсулотларига бўлган эҳтиёжнинг ўттиз процентчаси қондирилмоқда, холос. Бу кўрсаткич хусусан Қорақалпоғистон АССРда 6, Хоразм областида 10, Жиззах ва Қашқадарёда 14, Сурхондарё ва Самарқанд областларида 18 процентни ташкил этади. Қизиғи шундаки, сут ошхоналари қурилиши ҳам худди шу областларда суст.

Болаларни сут маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлашда қишлоқ хўжалиги ходимлари олдида катта вазифалар турибди. Республика Қишлоқ хўжалиги министрлиги ва унинг жойлардаги органлари стандарт талабларига мос, сифатли, серёғ сут етказиб берилиши, сут-товар фермалари ишини такомиллаштириш юзасидан амалий чоралар кўришлари керак.

Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети шаҳри азим — Тошкентда болаларни сут маҳсулотлари билан таъминлаш аҳволи ва уни янада яхшилаш масаласини кўриб чиқиб, конкрет йўл-йўриқлар белгилади. Маҳаллий партия ва совет ташкилотлари, министрлик ва идоралар, хўжалик органлари муҳим социал аҳамиятга молик бу масала билан янада жиддийроқ шуғулланишлари керак.

Халқимизнинг қадим-қадимдан шаклланган болажонлик анъанаси совет ҳокимияти йилларида янгича мазмун билан бойиди. Ана шу анъанани муқаддас сақлаш, сут ошхоналарини малакали кадрлар билан мустаҳкамлаш, бу соҳада ишловчиларни зудлик билан аттестациядан ўтказиш, болаларбоп сут маҳсулотлари чиқарувчи муассасаларда санитария-гигиена назорати талаб даражасида йўлга қўйилишига эришиш, энг муҳими маҳсулотларнинг хилма-хил ва юқори сифатда бўлишига эришиш шу куннинг асосий талабидир.

Р. ҚОСИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» газетасининг махсус мухбири.

Ахборот

СУРХОНДАРЁ

РАВОН ЙЎЛЛАР

● **Каттақум массивини Термиз-Жарқўрғон йўли билан боғлайдиган 15 километрли магистрал йўл участкаси реконструкция қилинди.**

В. И. Ленин номли Катта ўзбек тракти автомобиль магистралининг Шеробод ва Ангор районлари оралиғидаги 30 километрли участкасини реконструкция қилиш қизғин давом этяпти.

Ўтган йили 25 километр йўл капитал, 134 километри эса жорий ремонтдан чиқарилди. Автомобиль ҳайдовчилар учун қўшимча 548 жойда йўл белгилари ўрнатилди. Йўлларнинг тўққизта участкаси хавфсизлик нормаларига мослаб қайта қурилди. 28 бекат ва 23 километр масофадаги йўлкалар барпо этилди.

В. И. Ленин номли Катта ўзбек тракти реконструкцияси бу йил ҳам давом эттирилади. Денов шаҳар ва Ангор посёлкалари айланма йўллари реконструкция қилинади. Бундан ташқари, Термиз — Ёвон темир йўли устидан ўтувчи осма автомобиль кўприк йўли фойдаланишга топширилади. Шунингдек, йигирма километрдан зиёд йўл реконструкция қилиниб, 42 километр йўл эса капитал ремонтдан чиқарилади.

ҚУРИЛИШЛАР АВЖИДА

● **Тоғли Бойсун районининг қуйи массивларидаги совхозларда қурилиш ишлари авж олдирилди.**

Бу ишларни амалга ошираётган «Шерабадсовхозводстрой» трестига қарашли граждан қурилиши 3-механизациялашган кўчма колоннаси тузилганига энди уч йил бўлди. Шу қисқа вақт ичида бунёдкорлар 2,3 миллион сўмлик қурилиш ишларини бажардилар. 4650 квадрат метр шинам уй-жойлар фойдаланишга топширилди. Бу пландагидан 1000 квадрат метр кўпдир. Янги уйларга 70 дан ортиқ чорвадор ва ғаллакор оиласи билан кўчиб кирди.

Қурувчилар шу кунларда маданий-маиший, медицина муассасалари ва чорва комплекслари қурилишини қизитиб юбордилар. Ғаллакор қишлоқ Советининг маъмурий биноси, Ғафур Ғулом номли совхозда чорвачилик комплекси, Ойбек номли совхоздаги медицина пункти қурилиши ниҳоясига етай деб қолди.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

РЕКЛАМА ✽ ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги
НИЗОМИЙ НОМЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ
Совет Армияси сафидан бўшатилган ёшларни қисқа муддатли тайёрлов курсларига

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

МАШҒУЛОТЛАР МАТЕМАТИКА, МАТЕМАТИКА ВА ФИЗИКА; ФИЗИКА ВА АСТРОНОМИЯ; УМУМТЕХНИКА ТАЪЛИМИ ВА МЕҲНАТ; УМУМТЕХНИКА ТАЪЛИМИ, МЕҲНАТ ВА ФИЗИКА ИХТИСОСЛАРИ БЎЙИЧА ЎЗБЕК ТИЛИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Қисқа муддатли тайёрлов курсларига ҳарбий қисмлар қўмондонлигининг махсус йўлланмаси бўйича қабул ўтказилади.

Тайёрлов бўлимига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: институт ректори номига ариза (махсус бланк тўлдирилади), ҳарбий қисмдан махсус йўлланма, ўрта маълумот ҳақидаги ҳужжат (асл нусхаси), ҳарбий қисмдан характеристика (армия сафидан қайтганига 3 ойдан ошганлар учун ишлаб турган жойидан қўшимча характеристика), медицина справкаси (286-форма), фотосурат (6 дона, бош кийимсиз, 3 х 4 см. ҳажмда).

Паспорт, ҳарбий ва комсомол билетлари шахсан кўрсатилади.

Ўқиш кундузи олиб борилади.

Битириш имтиҳонларини муваффақиятли топширганлар уларнинг хоҳишига кўра, институтнинг кундузги ёки кечки бўлимига студент қилиб қабул қилинадилар.

ҲУЖЖАТЛАР 20 АПРЕЛГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Кирувчилар билан суҳбатлар 20-30 апрелда ўтказилади.

ЎҚИШ 1 МАЙДАН 10 ИЮЛГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ.

Битириш имтиҳонлари 10 июлдан 30 июлгача ўтказилади.

Институт адреси: 700064, Тошкент шаҳри, Педагогика кўчаси, 103-уй, тайёрлов бўлими.

М. Ашрафий номли Тошкент давлат консерваторияси қошидаги
В. А. УСПЕНСКИЙ НОМЛИ РЕСПУБЛИКА ЎРТА МАХСУС МУЗИКА МАКТАБ-ИНТЕРНАТИ
1985—1986 ўқув йили учун
ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ФОРТЕПЬЯНО, СКРИПКА, АЛЬТ, ВИОЛОНЧЕЛЬ, КОНТРАБАС, ПУФЛАБ ЧАЛИНАДИГАН АСБОБЛАР, МУЗИКА НАЗАРИЯСИ.

1-синфга яхши музика қобилиятига эга бўлган 7 ёшли болалар қабул қилинади.

ҲУЖЖАТЛАР 15 АПРЕЛДАН — 21 МАЙГАЧА; ИМТИҲОНЛАР 25—26 МАЙ КУНЛАРИ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

20-25 май кунлари консультациялар ўтказилади.

4-8 синфларга ўқувчилар (фақат ўзбек тилида) **қабул қилиш ҳамма ихтисослар бўйича 26, 27, 28 июнь кунлари ўтказилади.**

Мактаб-интернатга кирувчилар директор номига ёзилган ариза билан бирга қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (асли ва нусхаси), ҳамма оила аъзоларининг иш жойидан справка, (меҳнат ҳақи кўрсатилган ҳолда), турар жойидан справка (ҳамма оила аъзоларининг туғилган йили ёзилиши лозим), санэпидстанциядан справка, 26 ва 63-номерли медицина карталари, 3×4 см. ҳажмдаги 2 дона фотосурат.

Имтиҳонларни топшириш вақтида ётоқхона берилади.

Мактаб-интернат ўрта махсус ва умумий маълумот беради.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, К. Маркс кўчаси, 71-уй. Телефонлар: 33-15-87, 33-74-42.

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

Халқлар дўстлиги орденли «Ўзбекистон» нашриёти Буюк Ғалабанинг 40 йиллигига бағишлаб қуйидаги китобларни босмадан чиқарди:

А. З. ЛОЗОВЕНКО: Қалб ардоғида. Тўплам. 119 бет. Баҳоси 20 тийин (рус тилида).

Генерал А. П. Панфиловнинг 3-гвардиячи танк корпуси «Совет Ўзбекистони XX йиллиги» танкларида Польша ва Германия фронт йўлларида кўрсатган қаҳрамонликлари китобда батафсил баён этилган.

И. М. ГОНЧАРОВ. Оловли йиллар хотираси. Тўплам. 183 бет. Баҳоси 65 тийин (рус тилида).

Улуғ Ватан уруши қатнашчиси бўлган муаллиф ўзи билан Москва остоналари, Курск ёйи, Белоруссия ва Польша тупроғида жанг қилганлар қатори ўзбекистонлик фронтдошлар матонати ҳақида ҳам ҳикоя қилади.

Ҳ. ТОЖИБОЕВ. Юзма-юз. Тўплам. 128 бет. Баҳоси 30 тийин (ўзбек тилида).

Китобда Улуғ Ватан урушида иштирок этган ҳамюртларимиз Абдужалил Мавлонов билан Солижон Алимовларнинг жасоратлари тўғрисида гап боради.

О. ХЎЖАЕВ. Оловли йиллар қиссаси. 104 бет. Баҳоси 25 тийин (ўзбек тилида).

Қисса уруш келтирган офатларга дош бериб, фашизм устидан ғолиб келган кишилар жасорати, мамлакат ичкарисидаги аёлларнинг қаҳрамонликлари билан таништиради.

Ж. ШАРОПОВ. Жангда жасур, меҳнатда фидойи. 150 бет. Баҳоси 25 тийин (ўзбек тилида).

Тўпламдан совет халқининг фашизмга қарши кураши, уруш ветеранларининг меҳнатдаги фидойиликлари мадҳ этилган очерклар жой олган.

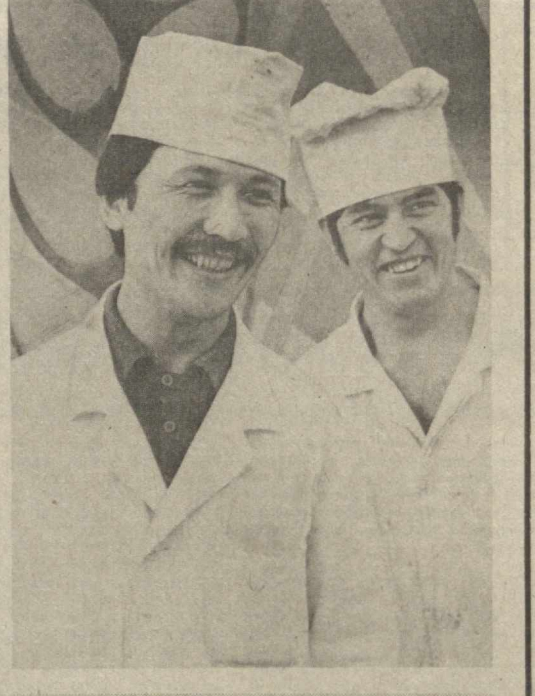

ПАЗАНДАЛАР ТУҲФАСИ

Қўқон нон комбинатида тайёрланаётган нон, макарон ва қандолатчилик маҳсулотлари область аҳолисига манзур бўлмоқда. Айниқса, сифатли нон ва миллий ширинликларга талаб катта. Комбинатда қўқонлик новвойларнинг бир неча авлоди тўплаган тажриба кенг қўлланилаётир.

Беш йиллик бошидан буён комбинат планга қўшимча 4 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди. Бундай ютуққа янги техника, автомат линияларнинг жорий этилиши туфайли эришилди. 1984 йил якунига кўра «Ҳурмат Белгиси» орденли Қўқон нон комбинати КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга сазовор бўлди. Ишдаги юксак суръат ва сифат ҳозирда ҳам сақланиб турибди. 1985 йилнинг ўтган ойлари мобайнида пландан ташқари 170 минг сўмлик маҳсулот савдо тармоқларига етказиб берилди.

Суратда: комбинатнинг илғор ишчилари—новвой Р. Сўфиев ва хамир қорувчи Б. Ҳожиматовлар.

Ш. АЛИМОВ фотоси (ЎзТАГ).

Чет элларда
ВОҚЕАЛАР • ХАБАРЛАР • ФАКТЛАР • ШАРҲЛАР

СОВЕТ МАДАНИЯТИ ҲАФТАЛИГИ

ТУНИС, 12 апрель. (ТАСС). Туниснинг энг катта савдо-саноат марказларидан бири — Сфакс шаҳрида Совет маданияти ҳафталиги очилди. Тунисликлар Ўрта Осиё ва Закавказье совет республикалари халқларининг ҳаёти ва улар меҳнатда қўлга киритган муваффақиятлари билан, маданият ва санъатни ривожлантиришда эришган ютуқлари билан таниша оладилар. Программада «Ўрта Осиё бугунги кунда» фотовиставкасини, Қирғизистон, Тожикистон ва Ўзбекистон кинематографчилари яратган фильмларни намойиш қилиш кўзда тутилган. Улуғ Ватан урушида совет халқи қозонган қаҳрамонона ғалабага бағишланган ленталарга катта ўрин берилган.

Туниснинг «Аксьон» газетаси СССР халқ артисти З. Ҳонларова иштирокидаги Озарбайжон давлат рақс ансамблининг концертини ҳафталикнинг чинакам кўрки бўлди, деб атади. Ансамбль Сфаксдан ташқари Тунис, Габес, Кайрун ва мамлакатнинг бошқа бир қанча шаҳарларида концертлар беради.

(ТАСС).

13 АПРЕЛЬ — ВЕНА ОЗОД ҚИЛИНГАН КУН

ЭҲТИРОМ

Бугун Австрия меҳнаткашлари мамлакат пойтахти—Вена немис-фашистлардан озод қилинган куннинг 40 йиллигини нишонламоқдалар. Шу байрам кунида — бундан 40 йил муқаддам юртларига озодлик олиб келган ҳалоскор Совет Армияси жангчилари жасоратини ҳурмат ва эҳтиром билан эсга олмоқдалар.

Ўшанда, 13 апрель куни 3-Украина фронтининг қўшинлари 2-Украина фронти жангчилари кўмагида Германиянинг жанубий районлари йўлини тўсиб турган душман мудофаасининг стратегик жиҳатдан муҳим бўғини— Венани батамом ишғол этдилар. Бу катта ғалаба эди. Венанинг озод қилиниши зўр сиёсий аҳамиятга молик воқеа бўлиб қолди. Душманнинг сўнгги индустриал марказларидан бири гитлерчилар қўлидан тортиб олинди. Австрия яна мустақил бўлиб қолди.

Вена озод қилингач, Совет ҳукумати Австрия пойтахтининг аҳолиси тўғрисида катта ғамхўрлик кўрсатди. Шаҳар аҳолиси оч қолганди. Шу боисдан Совет ҳукумати Венага 45 минг тонна дон, 4 минг тонна гўшт, 1 минг тонна ёғ, 2700 тонна қанд-шакар, 1800 тонна туз, 225 тонна кофе юборди.

Веналиклар митинг ва йиғилишлар ўтказиб, берилган ёрдам учун, гитлерчилар зулмидан озод этганликлари учун Совет ҳукуматига, ҳалоскор жангчиларга самимий миннатдорчилик изҳор қилдилар.

Вена шаҳрида фашист босқинчиларга қарши олиб борилган жангларда ҳалок бўлган совет жангчилари хотирасига улуғвор ёдгорлик ўрнатилган. Унинг пойидан энвойи гуллар аримайди. Бу — Вена аҳолисининг ҳалоскор совет жангчиларига чуқур миннатдорчилиги белгисидир.

СУДАНДАГИ ВАЗИЯТГА ДОИР

ҚУВАЙТ. Судан Халқ қуролли кучлари бош қўмондони А. Р. Сивар ад-Дагаб «Ал Ватан ал-араби» газетасининг мухбири билан суҳбатда ўткинчи ҳарбий кенгаш программасини баён қилиб берди. Программада жумладан, кўп партияли системага қайтиш ва ҳокимиятни гражданлар ҳукуматига топшириш, мамлакатнинг жанубидаги исёнчилар билан дарҳол музокара бошлаш, Суданнинг ички ишларига аралашиш мақсадидаги ҳар қандай уринишларга қатъий зарба бериш ва барча қўшни мамлакатлар билан яхши муносабатларда бўлиш иштиёқи кўзда тутилади.

(ТАСС).

ОБ-ҲАВО

Шу кеча-кундузда ҳаво ўзгариб туради. Қорақалпоғистон АССР, Хоразм, Бухоро, Навоий, Тошкент областлари ва тоғли районларнинг айрим жойларида момақалдироқ бўлиб, бир оз ёмғир ёғади. Республиканинг қолган жойларида ёғингарчилик кутилмайди. Ғарбдан секундига 9-14 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 7-12, кундузи 21-26, жанубда 28 даражагача иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради, ёғингарчилик бўлмайди. Ғарбдан секундига 5-10 метр тезликда шамол эсиб, кечаси 8-10, кундузи 22-24 даража иссиқ бўлади.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА —13/IV да **Фауст**, 14/IV да **Хореография билим юрти ўқувчиларининг концерти** (12.00, 19.30).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 13/IV да **Ғарiблар**, 14/IV да **Ўғрини қароқчи урди.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 13/IV да **Тошкентликлар**, 14/IV да **Тоҳир ва Зуҳра**, 15/IV да **Тошболта ошиқ.**

●

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА
Р. АКОПЯН
ИШТИРОКИДА

«ЦИРК, ЦИРК, ЦИРК»

икки бўлимдан иборат
КАТТА РАНГ-БАРАНГ ПРОГРАММА

ТОМОШАЛАР КЎРСАТИШ ПАЙТИДА ТОМОШАБИНЛАР УЧУН ҚАТОР ВА ЎРИН ЮТУҚЛАРИ ЎЙНАЛАДИ.

Томошалар соат 19.30 да, шанба кунлари эса 16.00 ва 19.00 да; якшанба кунлари 12.00, 15.00 ва 18.00 да бошланади.

Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинмоқда.

Касса 10.00 дан 20.00 гача ишлайди.

Олдиндан билет сотиш ташкил этилган.

Маълумотлар учун телефонлар: 44-35-31, 44-28-04, 44-35-84.

«ҲУРМАТ БЕЛГИСИ» ОРДЕНЛИ БУТУНИТТИФОҚ ҚОРАКЎЛЧИЛИК ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
қуйидаги ихтисослар бўйича
1985 йил учун
АСПИРАНТУРАГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

КУНДУЗГИ: селекция ва уруғчилик;
КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ: ўсимликшунослик (2); чорва молларини урчитиш, селекция ва насл олиш;
КУНДУЗГИ ВА 2-СИРТҚИ: хусусий зоотехния, чорвачилик маҳсулотлари етиштириш технологияси.

Аризалар 4 майгача қабул қилинади.

Мурожаат учун адрес: 703023, Самарқанд шаҳри, К. Маркс кўчаси, 47-уй.

●

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг
МИКРОБИОЛОГИЯ ИНСТИТУТИ
ботаника ихтисоси бўйича азот тўпловчи зангори — яшил сув ўтлари лабораторияси **кичик илмий ходими**
ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

КОНКУРС МУДДАТИ — 10 майгача.

Ариза ва ҳужжатлар, конкурс тўғрисидаги низомга мувофиқ қуйидаги адресга юборилсин: 700143, Тошкент шаҳри, 143-алоқа бўлими, Академиклар шаҳарчаси.

●

АБОНЕНТЛАР ДИҚҚАТИГА!

Термиз шаҳридаги абонент билан уланиш тартиби ўзгарди.

37622+номер терилади.

Термизда 23ххх телефонлар нумерацияси ўзгарди.

Справкалар учун телефон 22222.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

13 АПРЕЛЬ, ШАНБА

МОСКВА I. 9.00 «Время». 9.35 «Ғалаба стратегияси». 8-фильм. 10.45 «АВВГДейка». 11.15 Концерт. 11.30 Телефильм 11.50 Буюк Ғалабанинг 40 йиллигига бағишланган Бутунроссия бадиий кўргазмаси. 12.15 «Ўртоқ қўшиқ». 13.10 Мардлик қонунига биноан. 13.40 Оила ва мактаб. 14.10 Калугада шундай чорраҳа бор. 15.10 Камалак. 15.35 Дунё воқеалари. 15.50 «Бир бор танланган йўл». 2-фильм. 16.50 Сиёсий шарҳловчи А. З. Ивашченко суҳбати. 17.20 Мультфильм. 17.45 Телефильм. 18.40 Ҳайвонот оламида. 19.40 Ветеранлар, сизлар учун. 20.30 «Салом, бу мен». Бадиий фильм. 1-серия. 21.30 «Время». 22.05 «Салом, бу мен». Бадиий фильм. 2-серия. 23.20 Янгиликлар. 23.30 А. Пугачёва куйлайди.

МОСКВА II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Агар соғлом бўлай десанг. 9.30 Концерт. 10.15 Сиз яратган боғ. 10.45 Тонгги почта. 11.15 Шоирлар Маяковский ҳақида. 12.30 Молдавия телевидениесининг программаси. 14.00 Саёҳатчилар клуби. 15.30 Дебют. 16.00 Концерт. 17.00 «Қизлар-оналар». Бадиий фильм. 18.35 Музикали кўрсатув. 19.05 Мультфильмлар. 19.30 Здоровье. 20.15 Халқаро обзор. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Музикали мозаика. 21.15 Телефильм. 21.30 «Время». 22.05 Концерт. 23.25 Сиз бунга қодирсиз.

ТОШКЕНТ I. 10.00 «Ахборот». 10.25 Спорт ҳақида ҳужжатли фильмлар. 11.05 Фильм-концерт. 11.30 Шахмат мактаби. 12.00 Иқтисодий эксперимент кенг қулоч ёймоқда. 12.30 Вахши шоирлар телевизион конкурси. 13.30 Ўқитувчи — мактаб ислоҳотини амалга оширишда асосий фигура. 14.00 Кинoредакция почтасидан. 18.20 Мультфильмлар. 18.40 Мўъжизалар оламига саёҳат. 19.30 «Ахборот». 19.45 Цирк! Цирк! Цирк! 20.30 «Ахборот». 20.50 Концерт. 21.30 «Время». 22.05 Дўстлик тароналари.

ТОЖИКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

РАДИО

13 АПРЕЛЬ, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 Концерт. 9.30 «Ёшлик» 10.15 «Гулшан». 11.30 Болалар учун концерт. 12.00 Ғалабанинг 40 йиллигига. 13.00 «Чорвадор». 13.30 Музикали программа. 14.00 Қишлоқ меҳнаткашлари учун эшиттириш. 15.40 Юмористик эшиттириш. 16.30 Қаҳрамон пионерлар. 17.00 Музикали радиопочта. 18.15 Халқаро шарҳловчилар даврасида. 18.30 Спорт эшиттириши. 19.25 «Ёшлик». 20.50 Халқаро ҳаётнинг актуал масалалари. 21.00 Шанба оқшомида. 22.30 Таниш оҳанглар. 23.30 Дам олиш концерти.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700047, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53 16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.